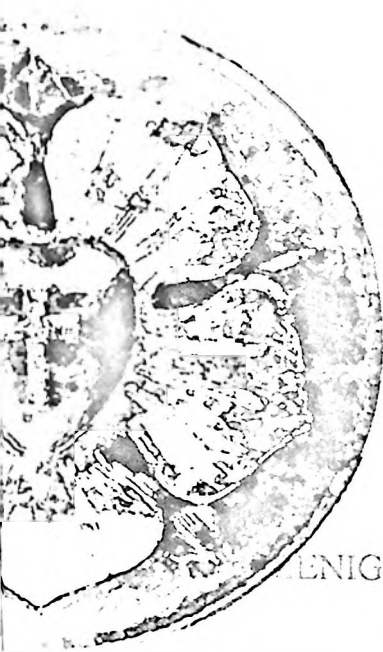

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHOOLD

Kjønnsnøytralt ekteskap? / Sundbergs heroiske kamp mot uvitenheten – en sluttreplik / Relasjoner – Jordiske og himmelske – del 2 / Fra bokfronten / Fra bispedømmerådene og Kirke-departementet

SØNDAGSTEKSTEN

- 21. søndag etter pinse – Martin Synnes
- 22. søndag etter pinse – Ernst-Modest Herdieckerhoff
- 23. søndag etter pinse – Brita Hardeberg

ENIGHETS

BIBLIS

Er det virkelig "diskriminering"
det handler om her?

Kjønnsnøytralt ekteskap?

Partnerskapsloven ble innført i 1993. Men nå reises kravet fra flere hold om at samfunnet går videre og innfører såkalte "kjønnsnøytrale ekteskap". Til grunn for forslaget ligger prinsippet om at homofilt og heterofilt samliv bør "likestilles". Det hele sies å være et spørsmål om "rettferdighet" og om å unngå "diskrimi-

nering". Men er det egentlig dette det handler om?

Rent juridisk kan det neppe være noen grunn til å konvertere dagens ordning med partnerskap til å bli ekteskap. De rettigheter som samfunnet ønsker å gi homofile par, for eksempel full rett til adopsjon, kan utmerket godt gis

innen rammen av partnerskapsloven dersom Stortingets flertall skulle ønske en slik reform. Men hvis det ikke handler om juridisk likebehandling, hvorfor da kreve kjønnsnøytrale ekteskap?

Svaret ligger i det som professor i rettsvitenskap, Erling Johannes Husabø, kaller "ekteskapets kulturelle meirverdi" (Aftenposten, 18. august). Husabø konstaterer det utvilsomme faktum "at ekteskapet ikke berre er ein funksjon av ekteskapslova sine enkeltreglar, men ein kulturell institusjon med eit djupare meningsinnhald enn lova kan romma."

Hovedsaken er altså ikke iuss, økonomi eller rettigheter, men sosial og kulturell likestilling mellom heterofilt og nomofilt samliv. Språk skaper virkelighet. Når begrepet "ekteskap" skal anvendes på lik linje om homofilt og heterofilt samliv, er hensikten å endre tanker, holdninger og følelser. Homofilt samliv skal ikke "diskrimineres" ved å betraktes som noe mindre naturlig eller noe sekundært i forhold til det heterofile.

Er det virkelig "diskriminering" det handler om her? Er det diskriminering å godta at det finnes grunnleggende forskjeller mellom heterofilt og homofilt samliv og av den grunn behandle dem ulikt? Vi har alle blitt til som et resultat av et møte mellom ulike kjønn. Homofilt samliv har ikke denne muligheten. Her foreligger altså allerede i utgangspunktet en "diskriminering". Blant mange samlivsformer som er mulige, står ekteskapet mellom mann og kvinne i en særstilling i slektens liv. Det er ikke uttrykk for fordommer eller ubevisst tradisjonalisme når samfunnet har valgt ikke bare å verne, men aktivt å fremme og løfte fram denne samlivsformen. At "ekteskap" reserveres for heterofilt samliv bør ikke betraktes som et overgrep mot de homofile, men tvert som et uttrykk for velbegrunnet forskjellsbehandling.

Homofilt samliv oppleves naturlig som ikke likestilt med heterofilt. Dette har av folk flest vært ansett som så selvsagt at de færreste har brydd seg med å oppstille argumenter for en så opplagt sak. Man blir derfor lett språkløs og defensiv når argumentet om diskriminering kjøres fram med full kraft. Ingen vil da diskri-

minere! Så slår man kanskje følge og aksepterer at ekteskapet skal gjøres "kjønnsnøytralt" men jeg vil anta at det for manges vedkommende skjer med en viss følelse av at det her er noe som skurrer.

Dersom "kjønnsnøytrale ekteskap" innføres, vil ikke da frontene snart flyttes og oppmerksomheten rettes mot nye arenaer? Vil vi for eksempel oppleve et krav om at barnehage og skole ikke lenger skal bruke standardformuleringen "mor og far", uten straks å supplere med "mor og mor" og "far og far"? Noen synes kanskje dette virker som et søkt og dramatisk eksempel. I så fall, hvorfor det, dersom målet er å unngå diskriminering konsekvent?

Kanskje betydde ikke begrepene så mye dersom seksuell legning var noe entydig og fast hos oss alle.

Kanskje betydde ikke begrepene så mye dersom seksuell legning var noe entydig og fast hos oss alle. Men slik er det ikke. Mange, og særlig ungdommer, opplever en viss ambivalens på dette feltet. Etter min mening bør samfunnet møte dem med et dobbelt budskap: På den ene side bør vi kommunisere at det ikke er likegyldig for fellesskapet hvilken retning seksualiteten tar. Det kan vi gjøre blant annet ved fortsatt å reservere ord som "ekteskap" og "gifte seg" for forholdet mellom mann og kvinne. Samtidig bør vi på den annen side hjelpe de genuint homofile til å godta sin legning og kjenne styrken i eget menneskeverd. Jeg innrømmer at denne doble strategi ikke er enkel. Men finnes det noe bedre alternativ?

Til tross for ulike vurderinger av homofilt samliv, ble biskopene i vår kirke i fjor høst enige om å avvise forslaget om kjønnsnøytrale ekteskap. Det gjorde de med god dekning i bibelsk skapelsesteologi, for å si det varsomt. Jeg håper at også Lærenemnda i innstillingen som snart kommer, kan stå sammen om denne posisjonen. Her er det etter min mening slik at en konservativ posisjon har en så tydelig basis i kristen etikk at den ikke bare bør forsvares av de konservative i kirken.

HALVOR NORDHAUG
 <Halvor.Nordhaug@mf.no>

Sundbergs heroiske kamp mot uvitenheten – en sluttreplikk

AV OLA TJØRHOM, PROFESSOR DR. THEOL.

Jeg må medgi at jeg vet svært lite om Ove Kr. Sundberg (OKS). Men jeg har ikke kunnet unngå å registrere at han har et intenst, høylydt og entydig negativt engasjement i forhold til min bok om Fartein Valen. Det begynte med et inserat i Vårt Land i vår som jeg unnlot å kommentere. Nå har han funnet det nødvendig å melde seg til dyst på ny. Foranledningen er en artikkel jeg skrev som en replikk til Merete Roos, hvor jeg spanderte fem setninger på Sundberg (se LK nr. 12, 2005). Dette har ført til et hissig innlegg i bladets påfølgende nummer.

Kvintessensen i OKS' kritikk er vel omtrent som følger: Ola Tjørhom må ikke komme her og komme her og innbille seg at han vet noe som helst om musikk og estetikk. Min uvitenhet om idéhistorie og kantianismen er også himmelropende. Jeg har ikke engang den fjerneste peiling på den lutherske reformasjon. Alt dette behersker imidlertid Sundberg til fulle. Knapt noensinne har jeg sett maken til selvsuffisanse. Slikt blir i lengden ganske slit-somt. Dette er da også grunnen til at jeg nærmest føler meg tvunget til å ta til gjenmæle.

OKS er slett ingen velvillig leser og heller ingen god referent. I et forsøk på å rette opp i hvert fall noen av ensidighetene hans, vil jeg kort nevne følgende momenter: Når jeg omtaler Buxtehude og Bach som reformasjonskomponister, handler det om at de skrev musikk for den reformatoriske bevegelse – ikke at de levde på reformasjonstiden. Kingos salmer avspeiler oppbruddet fra ortodoksi til pietisme. Jeg vet godt at Paul Hindemith kategoriseres som neoklassiker, men denne retningen kan også betraktes som en del av det modernistiske prosjektet. Det eneste jeg har

sagt om forholdet mellom Valen og Hegel, er at komponisten bruker begrepet "aandelig" mer i overensstemmelse med det hegeliske "Geist" enn i klar kristen betydning. Med sikte på Valens fiolinkonsert må det være fullt mulig å si at han "knytter an til Bachs harmonisering", samtidig som han benytter egne harmoniseringer. "Jesus er mitt håp, min trøst" finnes i Bachs "Mehrstimmige Choräle". Olivier Messiaens utsagn om at han ønsket å bli oppfattet som en "liturgisk funksjonær" og ikke som "mystisk komponist", er ikke noe jeg "tillegger" ham, men noe han selv har sagt. Etc., etc., etc.

I forlengelsen av dette bør det nevnes at en påfallende stor del av de momentene Sundberg besværer seg over, er enkeltheter og bispørsmål. Framstillingens helhetsspektiv og store linjer legger han derimot svært liten vekt på. Til forskjell fra andre anmeldere av boken, kan det virke som om OKS ikke helt er i stand til å forholde seg til proporsjoner og sammenhenger.

Ellers hevder Sundberg at "kampen mot Luther og reformasjonen" går som "en ... rød tråd gjennom hele (min) fremstilling". Men da jeg kun nevner Luther 3-4 ganger i boken, er vel denne beskyldningen framfor alt et utslag av paranoid betonglutherdom. Jeg skriver imidlertid en del om den protestantiske middelestikken. Og her står jeg ikke bare sammen med flere andre teologer som har arbeidet med estetiske spørsmål, men også med Walter Benjamin. Dette betyr selvsagt ikke at jeg betrakter Benjamin som "kilde til Luther" på linje med de reformatoriske primærkildene. Han er imidlertid en høyst meningsberettiget kommentator som kanskje også OKS ville ha gjort klokt i å lytte til.

I det hele misliker Sundberg Valen-boken intenst og høylydt. Det har han i og for seg rett til. Men jeg synes det blir skremmende smålig når han forsøker å trekke alle andre som har skrevet om boken inn i folden. Jeg har aldri framstilt aviskritikkene som "uforbeholdent positive". Det er imidlertid oppmuntrende for meg når kyndige personer omtaler boken som et godt og høyst leseverdige bidrag. OKS siterer Aftenpostens Idar Karevold. Dersom han hadde orket å ta med kun én setning til i denne forbindelse, ville det ha kommet fram at Karevold slår fast at jeg "i (mitt) hovedanliggende viser (min) kapasitet". Slikt må det da være tillatt for en enkel katolsk troende å glede seg over, Sundberg?

Når en begir seg inn på et nytt fagfelt, er en alltid spent på reaksjonene. Jeg har aldri vært i nærheten av å innbille meg at alt nå er sagt om mysteriet Fartein Valen. Og jeg vil svært gjerne lytte til konstruktiv kritikk og lære av dem som vet mer enn meg om disse tingene. Samtidig er forholdet mellom Valens radikale musikalske modernisme og hans pietistisk fargede kristne tro så spesielt at det må være tillatt for en teolog å forsøke å delta i samtalen på dette området.

Men Ove Kr. Sundberg samtaler ikke. Han har heller ikke sans for nyanser. Det eneste jeg

sitter igjen med etter å ha lest hans skrivelser, er en endeløs og slitsom haiking om hvor katastrofalt feil jeg tar på absolutt alle punkter. Samtidig sier OKS lite om *hvorfor* det jeg skriver er så fryktelig galt – og enda mindre om hva som eventuelt måtte være *rett* her. Enkelte ganger nærmer resonnementene seg det bisarre, som i forsøket på å benekte at striden om Kristian Schjelderup blusset opp på ny etter krigen. Andre ganger har jeg simpelthen ingen annen forklaring enn at det er blodtåke som har senket seg.

Nå trenger en vel ikke engang høre hjemme blant de mindre profeter for å forutsi at dette innlegget vil kunne føre til nye og enda mer drabelige salver fra OKS' side. Jeg begynner imidlertid å bli ganske trøtt av det hele. Dette er derfor mitt siste ord i sakens anledning – med mindre noe hårreisende skulle skje.

Når vreden blir så intens at den truer vår dømmekraft, kan det rett og slett være tjenlig å puste dypt gjennom nesa. Jeg har forsøkt å ta OKS' mange utfall med fatning, men maktet det vel ikke helt. De nevnte pusteøvelsene anbefales imidlertid også for herr Sundberg. Sammen med en dose besinnelse.

RELASJONER

Jordiske og himmelske – del 2

AV GUNNVOR J. HOVLAND

Himmelske relasjoner

Gud er fellesskap

"Den som har sett meg, har sett Faderen. Tror du ikke at jeg er i Faderen og Faderen i meg?" "Og jeg vil be Faderen og han skal gi dere en annen talsmann, som skal bli hos dere for alltid." "Den dagen skal dere skjøne at jeg er i min Far, og at jeg er i dere og dere i meg."

"... og vi skal komme til ham og ta bolig hos ham." (Joh 14 versene 9f, 16, 20 og 23)

La oss starte med relasjonene i den treenige Gud. Et kjærlighetens fellesskap, ifølge evangelisten Johannes (se f.eks. Joh 3,35; 14,31) Et enhetens fellesskap (f.eks. Joh 17,10 og 21) Et fellesskap hvor de handler og taler i overensstemmelse med hverandre (se f.eks. Joh 5,19ff;

14,10, 24ff; 16,13ff) Treenighetslæren er som kjent ikke utformet i Det nye testamentet, men grunnlagsmaterialet er lett å finne f.eks. i Johannesevangeliet. Den éne Gud består av tre "personer" som står i gjensidig relasjon med hverandre.

Vi kan gjenfinne alle preferansene i MBTI hos Gud, ifølge Duncan. (s. 56-62) Og når det gjelder den inkarnerte Gud, Jesus Kristus, vet vi heldigvis ikke hva slags personlighetstype han var. Evanglistene har fremstilt han hver på sin måte. Matteus har gitt fortellingen preg av tenkningens gave, Markus sansningens gave, Lukas følelsenes gave og Johannes intuisjonens gave. (Duncan s. 62-69) Du kan lese mer om dette i sluttavsnittet: Typologi og teologi.

Troen som fellsskap

Hvem er jeg? Hvem er min Gud? Hva skjer mellom oss? Skjer det noe mellom oss?

Jeg vil i denne artikkelen forstå troen som relasjon mellom oss og den treenige Gud. Sentralt i denne relasjonen er bønn; bønn forstått i vid forstand. Bønn er den livgitte relasjonen med Gud, en naturlig del av det å være menneske. Duncan starter sin bok med ordene "Companionship with God". Han henter fram fortellingen om Emmausvandrerne (Luk 24,13ff). Det er en vandring og en samtale, en erfaring og en tolkning av erfaringen, det er å motta inntrykk og komme med en respons: "Brant ikke våre hjerter i oss da han talte med oss." Bønn er vår respons på Guds kjærlighet - som er der gjennom hele dagen. "Gud besøker oss, men mesteparten av tiden er vi ikke hjemme" (J. Roux) Eller denne varianten: "Sending pågår, men mesteparten av tiden er vi ikke mottakende." St. Josephsøstrene sier det slik: "Gud er nær, vær lydhør". Bønn er ikke noe vi gjør, gjør en begrenset tid av dagen. Bønnens kontekst er alltid fellesskapet, kirken.

Bønn og personlighetstyper

Det er gjerne slik at noen former for bønn faller lettere, føles mer naturlig for den enkelte enn andre. (Når det gjelder dette, viser jeg til min dobbelartikkel i L.K. nr. 9 og 10/2001) Når Duncan arbeider med personlighetstype og bønn, grupperer han typene etter den dominerende funksjonen. Det blir da fire grupper som han gir hver sin farge.

Den ene aksens dreier seg om hvordan vi mottar eller oppfatter all informasjonen rundt oss. Det bare kommer til oss og er således en passiv holdning. Dette gir seg utslag i en bønnetype som er preget av passivitet. Sansefunksjonen gir han fargen grønn. Intuisjonsfunksjonen gir han fargen gul.

Den andre aksens vurderer den informasjonen som oppfattes og er således en aktiv holdning. Den objektive, tenkende funksjonen gir han fargen blå. Den subjektive, følede funksjonen gir han fargen rød. Vi kan da sette opp følgende (Duncan s.87ff)

Ekstrovert eller introvert.

Bønnen kan være *ekstrovert*: en bønn i samspill med den ytre verden; en bønn sammen med andre; en praktisk bønn slik som Den barmhjertige samaritans respons på et menneskes lidelse; en bønn som høyt og tydelig kjemper for rettferdighet. Eller det kan være *introvert* bønn, hvor mennesket trenger tid alene med Gud, men forøvrig kan ha samme spekter som ekstrovert bønn.

Mottakende grunnholdning (Passiv bønn).

Gul og grønn bønn er en bønneform som er passiv, mottakelig og kontemplativ. Den er oppmerksom på Guds nærvær.

Grønn bønn - sansenes gave (katafatisk - billedlig, immanent)

For et menneske som har sansefunksjonen vil kanskje "grønn bønn" være lett å bruke. Det er en bønn hvor man er med Gud like naturlig som man er med sin egen pust. En bønn hvor en lar Gud komme til seg. En grønn bønn møter Skaperen gjennom skapelsens virkelighet. Og vil fort lede over i takknemlighet og lovprisning. Gud er i alle ting. Det er en bønn hvor man er i nået. Man finner hvile i bevisstheten om å være i Guds hender. Det er en enkel, lyttende bønn. Ofte opplever en at kroppen blir rolig og kan gi deg en følelse av fornyelse. Kroppen er ofte involvert. Noen ber når de går. Og noen finner det godt med konkrete ting som lys, bilde, røkelse, bibel, kneleskammel. Mange finner det lett å leve seg inn i en evangeliefortelling (Jesusmeditasjon). (Duncan s.99-102)

Gul bønn - intuisjonens gave (apofatisk - billedløs, transcendent)

For et menneske som har intuisjonsfunksjonen vil kanskje "gul bønn" falle lett å bruke. Dette er en lys, håpefull bønn; åpen for utfordringer. Den er ikke bundet til her og nå, ikke fokusert, men lar tanken vandre. En bønn som lar Gud føle deg hvor som helst og lar det ubevisste komme opp. Det gir ofte bønnen sommerfugl-karakter, flyr fra det ene til det andre. Gud er transcendent og kan aldri helt bli forstått eller gripes. De som har intuisjonen som sin dominerende funksjon er ikke flinke med rutiner, det blir gjerne en bønn som skjer hvor som helst og når som helst, gjerne korte bønner ut fra en assosiasjon man får. Ekstrovert, gul bønn kan gjerne uttrykke seg i kunst, musikk, dans, drama. Introvert, gul bønn kan være stille og bare kjenne på å få være i Guds nærvær. (Duncan s.107-111).

Vurderende/responderende grunnholdning (Aktiv bønn)

Blå og rød bønn er en bønneform som er aktiv, hvor man enten anvender tanken eller sitt eget jeg i sin henvendelse til Gud eller retter seg ut mot verden.

Blå bønn - tenkningens gave (spekulativ - tenksom, dypsendig)

Et menneske som har tenkefunksjonen vil kanskje kjenne at "blå bønn" faller naturlig. Blå bønn relaterer seg til Gud gjennom tanken. Denne bønnen beveger seg gjerne på et teoretisk plan, søker sannheten, argumenterer, søker gjerne utfordringer for å komme videre, konfronterer Gud. Det er en bønn som er disiplinert, hvor personen engasjerer seg, men på en upersonlig måte. Den er preget av trofasthet og ansvarlighet. T-typer vil ofte oppleve at det de driver med ikke er bønn, det er å tenke. For T-typer vil det være frigjørende å erkjenne at tenkning og studier i Skriften framfor Gud er bønn så god som noen.

Ekstrovert, blå bønn vil gjerne vise seg i kamp for rettferdighet. (Duncan s.113-116)

Rød bønn - følsomhetens gave (affektiv - følsom, hengivende)

Et menneske som har følelses-funksjonen vil kanskje kjenne at "rød bønn" faller naturlig.

Rød bønn kommer fram for Gud med hele seg, med hele sitt hjerte. Gode relasjoner er viktig for de som har Følelse som hovedfunksjon. Slik også i Gudsforholdet. Å vite seg elsket av Gud er viktig. Guds mors-omsorg vil finne gjenklang her. Medfølelse: Gud som gråter med oss og har omsorg for oss. "Brant ikke våre hjerter i oss da han talte til oss på veien og åpnet skriftene for oss?" (Luk 24,32) Kjærlighet, glede, fred og tilgivelse er viktig i denne bønnen.

Ekstrovert, rød bønn er kjærlighet omsatt i praksis, diakoni.

Introvert, rød bønn vil ofte være forbønn for andre. (Duncan s.121-123)

Bønn som fellesskap

"Jeg søkte Herren, og han svarte meg," (Sal 34,5)

Hvordan er den Gud som møter deg i bønn og bibelmeditasjon og hvordan er din tilbake-melding til den Gud?

Tenk deg relasjonen med en god venn eller en god ektefelle. Hvordan er relasjonen? Hele tiden veksler den mellom de to linjene: mot-takende - responderende. På den måten blir vi kjent og relasjonen kan utvikle seg. Relasjonen er selvsagt preget av mye mer enn ord. Jeg vil peke på en ting til som ikke har noe med typologi å gjøre, men som er viktig for relasjonen. Vi kan ha venner (bekjentskaper, kontakter) fordi de har en funksjon for oss, vi kan bruke dem til noe nyttig. De kan skaffe oss inngang i arbeidslivet, gi oss tilgang til en viktig sosial gruppe, vi kan gifte oss til fordeler, og så videre. Eller vi kan ha venner for deres egen skyld, vi liker rett og slett å være sammen, uten at vi har tanke på å få noen fordeler tilbake. At man får noen fordeler av vennskapet, er en bieffekt.

Vår relasjon til Gud, hvordan er den? Vi mottar/oppfatter informasjon og vi vurderer og responderer på den, blant annet ut fra våre psykologiske preferanser. Og omvendt, vi taler til Gud og forventer respons. Det er en vandring og en samtale, en erfaring og en tolkning av erfaringen, det er å motta inntrykk og komme med en respons.

La oss se litt mer på linjen hvor vi mottar/oppfatter informasjon, enten gjennom Sansning eller gjennom iNtuisjon. Det er en passiv, åpen bønn. Vi åpner oss for at Gud er i alle ting, besinner oss på Guds nærvær. Det er en bønn

hvor vi er (ikke gjør) i Guds nærvær. Det kan være bønn uten ord, bare hvile i Gudsrelasjonen. Den kjente fortellingen om mannen som satt i kirken og på spørsmål om hva han gjorde, svarte: "Jeg bare sitter og ser. Jeg ser på Ham og Han ser på meg," den hører til her. Eller, for den intuitive, en liten drømmereise hvor tanken bare hviler og man gleder seg over å være i Gudsrelasjonen. Vi kan oppfatte at Gud kommer til oss i bibelfortellingene, i naturen, i kulturen, i medmenneskelighet, i kirken, liturgien og sakramentene. Bibelen oppfordrer oss til å bruke den mottagende linjen. Smak og se at Herren er god, (Sal 34,9); Vær stille for Herren og vent på ham! (Sal 37,7) Lytt til meg, mitt folk (55,4) med flere. Videre ser vi at tradisjonen oppfordrer oss til den langsomme lesningen, "drøvtygge" en bibeltekst (meditere en bibeltekst). I denne lesningen kan Ånden minne oss på et ord eller en setning. Slik kan Gud komme til orde på et mer personlig nivå. Vi blir så oppfordret til å merke oss vår egen reaksjon på det vi leser og ta denne reaksjonen inn i bønnen med Gud.

Da er vi over på den andre linjen hvor vi *vurderer og responderer* på den informasjonen vi har motatt. Dette er en *aktiv bønn*. Alt ettersom hvilke inntrykk vi fikk, kan vi respondere med takkebønn, undring og spørsmål, lovsang, praktisk diakoni, tilbedelse, argumentering og så videre. Bibelfortellingene oppfordrer oss også til å bruke den responderende linjen. Vi møter det f.eks. i spørsmålene i bibelfortellingene. "Hva vil dere?" (Joh 1,38) "Hva vil du jeg skal gjøre for deg?" (Mark 10,51) "Hva er det dere går og snakker så ivrig om?" (Luk 24,17) "Vil du bli frisk?" (Joh 5,6) "Vil også dere gå bort?" (Joh 6,67) "Simon, sønn av Johannes, elsker du meg?" (Joh 21,16) Dette sier oss noe om at Gudsrelasjonen vår er en ekte relasjon. Gud møter oss, men bevarer vår frihet (se f.eks. Matt 19,16ff hvor Jesus ikke løper etter den rike mannen, men lar ham velge selv). Bønn er et møte grunnet på gjensidig respekt. Gud ber oss sette ord på våre ønsker, behov, lengsler. Bibelfortellingene viser også hvordan mennesker kan argumentere med Gud. (Se f.eks. hvordan Abraham ber for Sodoma, i Mos 18 22ff, eller hvordan Job argumenterer med Gud.) Eller mennesker kan klage over at den urett de lider, Klagesalmene er det jo mange av. Gudsrelasjonen

er en virkelig relasjon som åpner for en ekte dialog. Spørsmålene gjør at vi må kjenne etter: Hva er det egentlig jeg vil, hva er det jeg lengter etter. Slik får vi hjelp til å være ærlige og sannferdige framfor Gud. Vi blir invitert til å dele alle våre tanker, følelser og reaksjoner med Gud.

Hvis vi ønsker det, er det mulig å gå enda en runde med disse to linjene. Det er ikke alltid så lett å kjenne seg selv. Kanskje ikke først og fremst fordi jeg ikke vil, men fordi jeg ikke kan. Det kan være vanskelig å gå inn i den åpne, mottagelige holdningen overfor Gud med hele sitt jeg og hele sitt liv. En mulighet da er å forsøke å be i den underlegne funksjonen, den man ikke mestrer. Da vil en miste noe av kontrollen og forsvarsmekanismene. Hvis man f.eks er et typisk Tenke-menneske, kan man prøve å finne fram hjertespråket i bønn, kjenne etter: hvordan opplever jeg dette, hva mener jeg? Eller hvis man er et Følelses/verdimenneske, kan man forsøke å argumentere med Gud om det som er urettferdig, konfrontere, tørre å gå inn i en konflikt med Gud, tørre å slippe sinnet fram. Dette kan gi Gud en sjanse til å slippe til, bli hørt. (Duncan s.44-49) Hvis man har stort kontrollbehov, kan man kan velge å gå inn i en situasjon som man ikke mestrer og ikke har kontroll på, oppleve å kaste seg ut på de 70 000 favner. (F.eks.: gå inn i stillheten, bare vente på at Gud skal komme til deg.) Dette kan gjøre oss mer oppmerksomme, mer lydhøre for Guds tale/tegn til oss. Og så ta inn i bønnen det vi fornekter og spør Gud tilbake.

Eller vi kan gå inn i vår egen lengsel, fordype oss i den. Den dype lengselen er gudslengselen og Gud vil møte oss der. Kjenn etter: Hvordan er Gud? Hvordan møter Han deg? Det er en langsom prosess å utvikle evnen til å oppfatte Guds nærvær og tiltale. Man bør ha en veileder i en slik fase. Slik kan vi gå runde etter runde og få et mer sannferdig bilde av Gud og et mer sannferdig bilde av oss selv og relasjonen utdypes og modnes. Og forhåpentligvis blir vi mer og mer det menneske vi er skapt til å være.

I min forstand er det slik at Sannheten alltid er større enn jeg til nå har fattet. Jeg griper en del av sannheten, og med tiden griper jeg en ny del, men aldri hele sannheten. Jeg vil alltid være henvist til bilder av Gud. Gud lar seg ikke fange eller kontrollere. Erkjennelsen av at jeg

aldri har grepet hele sannheten kan gjøre meg mer lydhør for hva andre har tenkt. Dessverre er det slik at det er forholdsvis lett å manipulere bildet av Gud. Desto viktigere blir det med en ydmyk erkjennelse av mine begrensingen og ha en lyttende oppmerksomhet.

Det kristne fellesskap i relasjon til Gud.

Vi har nå stort sett fokusert på individets forhold til Gud. Bønn skjer alltid i konteksten av et fellesskap. Den kristne kirke er et fellesskap. Jesus bruker bildet av et tre: "jeg er vintreet, dere er grenene" (Joh 15,1ff) Paulus bruker blant annet bildet av en kropp hvor vi er lemmer (1 Kor 12,12ff) I Petersbrevet kan vi lese om menigheten som et folk (1 Pet 2,9f) Her er det noe som skal fungere sammen.

Vi lever i en individuell kultur og det må vi forholde oss til. Individet vil "smake" på en gudstjeneste og hvis det ikke finner hva det søker, vandrer det videre. Mennesker i vår kultur har lite ansvarsfølelse for det fellesskapet de faktisk tilhører. Nå har vi sett på at vi mennesker er så forskjellige. Hvordan kan vi fungere som et fellesskap i relasjon til Gud? Personlig tror jeg det er en av de store utfordringene for menighetene i dag.

I de større byene er det jo mulig å la forskjellige kirker gi gudstjenestene ulikt preg. Dette vil ikke fungere på mindre steder som har en eller to kirker.

En annen vei kan være å oppfordre menigheten til å være litt romslig med hverandre og la en gudstjeneste få et preg og en annen få et annet preg, slik vil alle får noe de kan kjenne seg vel med.

Jeg har ingen løsning på problemet. Det er en utfordring for de som driver med gudstjenestefornyelse og liturgifornyelse!

Typologi og teologi

Og hvis vi nå leker oss litt og spør: hvilke preferanser har Gud, vil relasjonen mellom Gud og meg fungere greit? Så er svaret at hos Gud kan vi gjenfinne alle preferansene.

Gud er *ekstrovert* f.eks. i skapelsens under, i naturen, i historiske begivenheter, i Bibelen; Han gjør seg gjenkjennelig og tilgjengelig, retter sin energi utover til verden. Men Gud er også *introvert*, svært mye av Gud er et myste-

rium innenfor den hellige treenighet og er ikke tilgjengelig og åpent for oss. Gud lever i seg selv og trenger ikke noen impulser fra utenverdenen. Gud har den mentale funksjonen *sansning*. Vi tror på en inkarnert Gud. Gud som bruker sansene og både lytter og taler. Gud som kan feste seg ved detaljer så som å telle hodehårene på hodet ditt eller vite om når en enkelt spurv faller til jorden (Matt 10,29f). Men Gud har også den *intuitive* mentale funksjon. Gud så mulighetene i sine skaperdrømmer. Han så det store bildet. Og Han har et blikk for framtiden. Videre kan Gud bruke sin mentale funksjon *tenkning*. Gud er objektiv, rettferdig, sannferdig, og kan godt gå inn i en diskusjon (se f.eks. 1 Mos 18,23ff). Men Gud kan også ta i bruk funksjonen *følelse* (verdiane). Gud som har barmhjertighet, som gir håp, glede og fred. Gud som kjenner menneskets hjerte. Den *vurderende* Gud bringer orden ut av kaos, Han vinger ikke fra den ene siden til den andre, Han fatter en beslutning og legger fram for mennesket at det måtte ta et valg. På den andre siden ser vi at den mottagende Gud lar seg påvirke av ny informasjon og kan endre sin beslutning (1 Mos 18,26ff). Med andre ord: Gud kan møte oss slik vi er, hver på vår måte, og forstå oss.

Hva med Jesus? Han var jo et sant menneske. Han måtte vel ha noen preferanser framfor andre? Det hadde Han sikkert, men de kjenner heldigvis ikke vi. Vi har fortellinger om Jesus fra fire evangelier og de har hver sin preferanse. Evangelisten Matteus har fått tenningens gave. Han legger vekt på en logisk framstilling, han ordner stoffet sitt etter emner, og han begrunner og forklarer ofte. (Bergprekenen, underne samlet, liknelsene samlet) Markus derimot bruker mer sansningens gave. Det er litt enklere i struktur, begynner med Jesu dåp og går skritt for skritt, god forteller og kommer seg til poenget. Har ofte med seg detaljer som de andre hopper over (Mark 1,35; 9,39). Lukas har fått følelsens gave. Han har øye for de menneskene som ofte falt utenfor: syndere, tollere, kvinner, barn (Luk 7,36ff; 13,1ff; 19,1ff) I Lukas ser vi mer av empati, barmhjertighet og kjærlighet (Luk 7,13; 10,25ff; 15,11ff; 23,43) og hjertets repons: "Brant ikke våre hjerter i oss da han talte til oss" (Luk 24,32) Johannes derimot har fått den intuitive gaven. Han begynner med

det store bildet og de store linjer. Symbolbruken er fremtredende og han bruker begreper for å få et grep om stoffet og finne meningen i hendingene (lys og mørke, sannhet, veien, livet, treet). Han reflekterer og assosierer så det blir en kronglete framstilling.

Med andre ord: Vi kan gjennom evangeliene møte Jesus Kristus på hver vår måte.

Hvis det er noen som ønsker å gjøre noe mer ut av dette materialet i menighet eller stab, er det bare å ta kontakt med meg. E-post: gun.hov@online.no

Anvendt litteratur:

Ringstad, Hallvard og Thor Ødegård: *Typeforståelse. Jungs typepsykologi - en praktisk innføring*. Optimas organisasjonspsykologene, 2003

: *Ledertyper. Ledelse og lederutvikling med Jungs typeforståelse*, 2004

Ringstad, Ødegård med flere: *Teamkompasset. Teambygging med Typeforståelse*

Duncan, Bruce: *Pray your way. Your personality and God*. Darton, Longman and Todd Ltd, London 1993

Keating, Charles: *Who we are is how we pray. Matching Personality and Spirituality*. Twenty-third Publications

Løvås, Edin: *Bønnen har mange rom*. Luther Forlag, Oslo 1994

Wikström, Owe: *Mørket som blender*. Luther Forlag, Oslo 1995

FRA BOKFRONTEN

Ben Witherington III (with Darlene Hyatt):

Paul's Letter to the Romans. A socio-Rhetorical Commentary.

(Eerdmans 2004) 421s.

Martin Synnes

Ben Witheringtons produktivitet som ekseget og forfatter er bent fram imponerende. (BW; professor i NT ved Asbury Theological Seminary, Wilmore, Kentucky). Foruten en rekke meget leseverdige monografier til nytestamentlige emner har han publisert flere verdifulle kommentarer (Markus, Acta, Korinterbrevene, Galaterbrevet). BW hører til de eksegeter som sterkest profilerer Paulus som retor i hans brev, med fokus på gresk (aristo-

telisk) retorikk. Med dypt kjennskap til antikkens dannelsesmønster vil han avdekke den retorisk-strategiske argumentasjon i apostelens brev. Slik også når han tar fatt i den største utfordring, en kommentar til Romerbrevet; han sammenlikner dette oppdrag med å begynne "en lang reise". Det muntlige fordrag fra Paulus' munn damper fremdeles fra den tekst som hans profesjonelle skriver Tertius tok ned (Rm 16,22). Samtidig legger BW stor vekt på å

få fram den sosiale virkelighet som omgir det "auditorium" Paulus taler til. Han tilstreber å høre begge sider av konversasjonen mellom apostelen og de romerske kristne. Metodisk dreier det seg i forfatterens øyne om en viktig eksegetisk kontroll: *"a text without a context (historical, social, literary, and rhetorical) is just a pretext for whatever the individual reader wants it to mean"* (16). BW slutter seg til den plausible hypotese at Føbe, fremstående medarbeider i Korint (Kenkræ), er den som tar brevet til Rom for å fremføre det muntlig i Paulus' sted (16,1-2).

Rekken av kommentatorer til Romerbrevet, fra gammel og ny tid, er meget lang. BW har god oversikt og gjør sine bevisste referanser og valg. Han har rimelig stor respekt for reformasjonens tolkere av romerbrevet, men melder at denne tolkningstradisjon har sine ensidigheter. Blant de eldre utleggere blir den greske kirkefader Krysostomos ofte sitert, og blant de moderne er forfatterens lærere i Durham – Barrett og Cranfield, dernest Dunn – de hyppigst frekventerte. Dessuten Käsemanns kommentar (når den kommer på engelsk! At ingen tysk litteratur er i bildet skal vel tolkes leservennlig, eller leser ikke forfatteren tysk?).

BW hevder at hele Romerbrevet skal leses som deliberativ retorikk, den talegenre som er veiledende og advarende (den samme genre som BW går for i sin tolkning av Galaterbrevet). Han argumenterer ganske godt for denne lesning som skal avverge at blokker av brevet tas ut av den større helhet (kap 1-8) eller blir store parenteser (kap 9-11; 12-15 eller kap 16). Hele brevet i BW's strukturanalyse: Etter en påfallende lang brevåpning (sju vers) følger exordium og narratio (1,8-15), før Paulus stiller opp sin 'grunntese' (propositio) som han går for gjennom hele brevet: Evangeliet for jøde først og så for greker! (1,16-17). Den følgende hoveddel rommer rekken av teologisk bevisførsel (probatio), en omfattende argumentasjon i en rekke steg: Argument I-XII (1,18-15,13). Dette betyr at BW ikke ser noe dypt snitt i brevet ved opptakten til den parenetiske del, 12,1ff. I kap 12-15 utfoldes siste ledd i selve propositio, hvor vi møter Paulus' inntak av sitatet fra Habakkuk: *"The righteous one living by faith (or faithfulness). In short, it is about the sort of thing Paul will discuss in Romans 12-15"* (56). De

tre kapitler 9-11 inngår også i den progressive argumentasjon og rommer i retorisk perspektiv såkalt refutatio: Paulus korrigerer villfarelser hos hedningekristne om jødefolkets stilling i Guds plan, en annerledes innskjerping av grunntesen i 1,17, "for jøde først!" BW hevder at disse tre kapitler som Paulus legger slikt lidenskapelig engasjement inn i, er en såkalt insinuatio, i den retorisk-strategisk oppbygning: *"not dealing at first with what most disturbs him but building rapport with his audience"* (17). Den klassiske rekapitulasjon av hovedtema i den deliberative foredrag finner BW i perikopen 15,14-21, den forventede peroratio, som rommer en særegen profilering av grunntemaet i Paulus' forkynnelse og misjon. – Forfatteren argumenter ganske godt for sin retorisk-strategiske lesning av Romerbrevet. Den kan se ut til å være fruktbar; ikke minst å bidra til en helhetlig lesning av denne tunge teologiske "rapport" til Rom. Han advarer sterkt mot å la dette sentrale nytestamentlige skrift endre opp i abstrakte lærebegreper. I stor grad er også denne utleggelse av Jesus-tildragelsen og av paulinsk misjon "storiend", sier BW.

Paulus har åpenbart et særskilt behov av å posisjonere seg som "folkenes apostel" foran møtet med en menighet han slett ikke har grunnlagt eller møtt; det skjer altså foran planlagt reise til Rom; den som følger etter kollektreisen til Jerusalem og før det nye misjonsfremstøt mot vest (Spania); her er han avhengig av hjelp fra menigheten i Rom (15,22ff). I dette aktuelle perspektiv utformer han sitt universelle evangelium.

Kapittel 16, som BW tekstkritisk og strukturelt anser som original del av brevet, gir oss viktig informasjon om Paulus' relasjon til den menighet han lengter etter å møte for gjensidig å gi del i åndelig velsignelse (1,11; 15,29). Han har åpenbart ganske omfattende kontakter, og hans hilsener rommer noen viktige signaler (16,3-16). Vi merker konturer av flere huskirker. BW finner at det sosio-økonomiske hierarki fortsatt fins (Aristobolus, Narcissus som verter/patroner), mens etniske og kjønnsmessige forskjeller ser ut til å være overvunnet; Paulus tilkjennegir en egalitær kirketenkning med plass til mannlige og kvinnelige apostler og medarbeidere.

BW's tekstutleggelse, så langt mitt innsyn

rekker, er tekstnær, diskursiv og med fyldig noteapparat. Forfatterens omfattende og presise kjennskap til jødiske og hellenistiske kilder er hele veien dokumentert. Sentrale begreper i Paulus' teologiske konsept, teks. 'dikaiosyne' får en utvidet belysning i egne avsnitt ('A closer look'). Noen steder støter vi på utfordrende tolkninger som er nyskapende i forhold til mer tradisjonell forståelse. Tolkningen av tema-utsagnet i 1,17 vil overraske en del lesere. Det dobbelte preposisjonsledd til nøkkeltermen 'pistis' lyder hos BW: *"For the righteousness of God has been revealed from the Faithful One unto [those who have] faith"*. Denne oversettelse står på linje med hans tolkning av 3,22: *"the righteousness of God through the faithfulness of Jesus Christ, unto all who believe"*.

BW's utleggelse av domsteksten 1,18ff, bakteppet for det paulinske evangelium, tar leseren på dypet. Til begrepet "Guds vrede" siterer han sin lærer Cranfield: *"For indignation against wickedness is surely an essential element of human goodness in a world in which evil is always present.....lack of wrath means a failure to care for his fellow man, a failure to love"*.

"When we think about God's wrath we should not think of some irrational passion on the part of God, but rather of his righteous and wholly justified indignation against sinful belief and sinful behaviour" (65). Til den omstridte tekst 1,26-27 skriver BW: *"Paul speaks of actions, not inclinations, attitudes, or genetics"... In Paul's view homosexual behavior flows naturally from idolatry in that it is a rejection of the creation order that the Creator God set up in the first place"*. Han siterer den katolske kommentator Fitzmeyer: *"For Paul it is a way in which human beings refuse to acknowledge the manifestation of God's activity in creation"* (69).

Denne anmeldelse er allerede rikelig lang, men vi unner oss et dykk i BW's tolkning av den kanskje vanskeligste og mest omdiskuterte tekst i brevet, den konflikt/ bekjennelse som fremføres 7,7-25 (7,14-25). Paulus gjenforteller i en involverende form Adams historie, på vegne av både jøder og grekere, både i fortid (vv7-13) og i presens (vv14-25); samtidig som han avgir et forsvar for Guds lovs hellighet. Antropologien i denne tekst er som kjent en særskilt utfordring. Men BW synes ikke det er stor rom for tvil. Han skriver: *"It is time to stop reading Rom 7,14-25 through the lens of Augustine and Luther"...* *"What we have then in 7,14-25 and continuing into the next argument of ch.8 is a narrative of a conversion and its theological and spiritual implications seen after the fact and from a Christian perspective"* (197f). Ikke alle ledd i forfatterens argumentasjon er like overbevisende, men jeg deler hans konklusjon til dette "dramatiske" kapittel, som bør leses som opptakt til den befriende tegning i kp 8 av den nye kristne eksistens 'i Ånden'.

Egne perler i denne kommentar er de knappe avsnitt som avslutter hver eksegetisk analyse av en perikope; de heter 'Bridging the Horizons'. Gjennom livsnære poengterte eksempler bringes Romerbrevets tekster tett på egen livserfaring, og på en utfordrende måte. En behøver ikke være i tvil om tekstens teologiske relevans. Og samtidig er spørsmålet om bruk og misbruk av kjente tekster hos Paulus langt framme. Disse applikasjoner vil være ansporende for enhver som ønsker å arbeide grundig med Romerbrevet med sikte på forkynnelse og undervisning.

SØNDAGSTEKSTEN

Martin Synnes, Ernst-Modest Herdieckerhoff og Brita Hardeberg

21. søndag etter pinse

9. oktober 2005

Prekentekest Mark 10,2-9

1Mos 1,27-31; 1Kor 7,29-35

Perspektiv

Denne søndag utfordres vi til å gå inn i et meget sensitivt livsområde. Å tale tydelig og realistisk om det monogame ekteskap mellom mann og kvinne som Guds gode ordning vil kreve pastoralt mot, redelighet og kjærlighetens sensitivitet. Vi vet at svært mange i vårt samfunn, i og utenfor den kristne menighet, sitter med smertelige erfaringer og nederlag. Samlivsbrudd er blitt en utbredt "løsning", samtidig med at synet på samlivsetiske spørsmål liberaliseres og individualiseres. Men det depressive perspektiv bør ikke få dominere prekenen, for det fins et stort tilfang av gode erfaringer i det samliv som fra Guds side er en grenseløst innholdsrik oppfinnelse, et sted for vekst i kjærlighet og selvnnsikt, og et tøft sted å prøve ut vår kristendom.

Tekstene har stor spennvidde. Skaperteologien ligger tungt i bunnen i første lesetekst (Gn 1). Denne hentes inn i Jesu undervisning (Mk 10). Samtidig erfarer vi en betydelig spenning mellom Guds opprinnelige og hele vilje som Jesus løfter fram, og det som er realiteter i en fallen verden hvor livet kan gå i stykker. Det er leseteksten fra 1Kor 7 som sterkest tar ut den eskatologiske spenning kristne ektefeller finner seg i. Relativiserer apostelen her verdien av å leve i ekteskap? (jfr Ef 5,21-32). Han

vektlegger i et radikalisert eskatologisk perspektiv at samlivet ikke må komme i veien for gudsforholdet. I Jesu undervisning får det monogame samliv høy status, forankret i en kraftfull skaperteologi. Kan vår preken få det til å skinne av de tekster som vi stadig bruker ved våre vigslar?

Teksten

Beretningen hos Markus har en kjent oppbygning, i formen en dialog omkring et kontroversielt spørsmål i Moseloven. Dialogen initieres av Jesu motstandere som vil "teste" Jesus. De legger fram et kasus: "hva er tillatt" (lovformelig)? Jesus svarer med etterlysning av belegg i Moseloven, og den omstridte bestemmelse i Dt 24 siteres. Jesus overtar og går inn med ny undervisning ut fra Moseloven, med Gn 1 som basistekst. Hans undervisning munner ut i en fyndig formaning (v9), et parentisk imperativ.

Sensitivt spørsmål

Fariseerne representerer en landsomfattende bevegelse av strenge tora-praktikanter. Og det er noen av dem som initierer dialogen med Jesus omkring et omstridt lov-spørsmål. De vil vite Jesu mening om skilsmisse (v2). Språkformen er teknisk- "er det tillatt"? Utsagnet forteller at bare mannen kunne i jødisk sammenheng ta ut skilsmisse (Mk 10,12 signaliserer en romersk kontekst). Markus lar leseren vite at selv om det kasus som hentes fram har stor aktuell interesse, er motivet for dette framstøt fiendtlig. "de vil teste ham", jf 8,11; 12,15. Lovens håndhevere forfølger ham fra Galilea til

Jerusalem.

Moselovens bestemmelse

Det er Jesus som med overlegg fører inn Mose-loven: Hva påbyr den? (v3) Det kontroversielle utsagn (Dt 24,1) kommer på banen, Mose "tillatelse" for ektemannen når "han har funnet noe ved henne som byr ham imot" (NO) (LXX: "noe upassende"). Uttrykket er ikke entydig, og den aktuelle konflikt stod mellom Hillel-skolens grenseløst liberale tolkning (i mannens favør) og Shammai-skolens strenge tolkning: Bare utroskap (hor) var gyldig grunn (dette unntak synes reflektert i den særegne klausul hos Matteus, se 5,32; 19,9). Et positivt sikte med Mose "tillatelse" er den pålagte utstedelse av "skilsmissebrev", et signert juridisk dokument som gir kvinnen rett til å gifte seg igjen. – Spenningen i dialogen stiger flere grader når Jesus skal ta stilling til strenge eller liberale regler for skilsmisse.

De harde hjerter

Fra nå av fører Jesus ordet suverent alene, og han bruker fortsatt Moseloven, men for å få fram Guds fullkomne vilje med mann og kvinne i samliv. Først fokuserer Jesus på en erfaring i Israel, en ubestridelig realitet i en verden som har falt fra Gud. I direkte tiltale forklarer han lovens innrømmelse med "*deres harde hjerter*". Den greske term 'klærokardia' er sjelden i NT. Den omskriver en holdning som er dypt forankret i menneskehjertet, en ubøye-lige hardhet og utilgjengelighet som gjør at mennesket ikke tar imot veiledning og hjelp, men går sin egen vei (jf Dt 10,16; Jer 4,4). Moselovens bestemmelse rommer hermed i Jesu øyne en realisme. Kan vi tale om en barmhjertig ettergivenhet og en sekundærløsning når det har gått galt for syndige og hjelpeløse mennesker? Men Mose tillatelse kan i Jesu øyne ikke bli etisk normativ.

Guds skapervilje fra begynnelsen

Jesus overprøver faktisk det siterte lovutsagnet ved å gå bakenfor loven og til skapelsen. På dette punkt får Jesu undervisning en enorm spennvidde, mellom skapelse og det nye disippelliv i lys av det kongerike Jesus proklamerer. Han fører inn Gn 1: "*Fra begynnelsen av, ved skapelsen, skapte han dem mannlig og*

kvinnelig" (v6). I den nære kontekst (Gn 1,27) blir nettopp denne komplementaritet av mannlig og kvinnelig det som bærer det fullstendige gudsbildet. Og denne basistekst blir bærekraftig når Jesus skal svare definitivt på spørsmålet om skilsmisse. Den nye sosiale enhet, mann og kvinne i ekteskap, forutsetter atskillelsen fra foreldrehjemmet, og den eksklusive binding gjelder nå den kvinne mannen "slutter seg tett til" (v7). Guds innstiftelse av det monogame ekteskap kommer kraftfullt til uttrykk: "*De to skal være ett liv*" ('mia sarks') (v8). Dette fortettede uttrykk er svært jordnært. Termen 'sarks' har jo ikke bare positive konnotasjoner. De skal dele det meste. Det faste uttrykk rammer inn deres samliv, med vekt på seksuelt samkvem og barnet som frukten av denne "enhet", men dessuten hele deres felles sosiale liv og forpliktende fellesskap.

Ekteskapet

– det Gud har føyd sammen

Jesu undervisning når et klimaks i en konkluderende kommentar til basisteksten Gn 1. Han står fram som autoritativ tolker av Guds lov, til sist med et bydende imperativ (v9). Den mysteriøse forening av mann og kvinne til "ett kjød" er dypt forankret i hans skapervilje (jf Ef 5,31f). Denne forening har Gud som aktør: Han har "*satt dem under samme åk*", en ordrett oversettelse av det meget sjeldne verb som er brukt. Det livsprosjekt som skaperen har instituert kan vel lyde krevende, noen ganger umenneskelig (jf Mt 19,10), om vi ikke får fram det store og velsignelsesrike Gud vil realisere gjennom "de to" medarbeidere på skaperplanet: Et liv med dyp forankring i hans skapervilje, et liv som utfoldes under hans velsignelse (Gn 1,28f). Dette samliv under Guds løfte vil Jesus beskytte med sitt imperativutsagn: "*Denne skal mennesket ikke skille!*".

På vei til prekenen

Vi har muligheten denne søndag til med vår forkynnelse å gi konkret etisk veiledning. Men klimaet i en postmoderne tid gjør stor motstand: Hvem vil i dag høre og ta imot veiledning om "hvordan du bør leve". Det vanskelige homofilis spørsmålet har skremt mange forkynnere til taushet i samlivsetiske spørsmål. Men det oppstår et farlig vakuum dersom det

seriøse spørsmål etter Guds vilje med våre liv kommer i bakgrunn. Det kan til sist gjøre evangeliet uinteressant. Jeg tror det er nødvendig å bli alene med teksten så lenge at de mange røster i våre omgivelser stilner. Vi trenger et fast ståsted når vi skal veilede andre.

La meg blinke ut noen knagger og momenter i et mulig prekenopplegg:

I – Jesus vil gjenreise Guds vilje i våre liv

Enhver Jesus-begeistring som ikke selvransakende spør etter Guds vilje med livet er mistenkelig. – Det er forskjell på en kristens kjærlighet til Guds vilje og moralisme. Sistnevnte begrep bør fanges opp. Det svirrer i dagens mediedebatt som et skremsel. Moralisme som gold prektighet kan romme lite kristendom og virke frastøtende. Men samme ord brukes i dag som navn på en etisk overbevisning og standard det moderne og selvsentrerte menneske ikke vil høre om. Guds vilje for samliv er først og sist forankret i Bibelens skapertanke. På denne bakgrunn må den påtenkte "kjønnsnøytrale ekteskapslov" fremstå som en bastard. Den vil bety en markant krenkelse av Guds design for det liv han har skapt "mannlig og kvinnelig". På dette punkt kan vi ikke være tause. Det er en kristenplikt å tale i mot.

II – De harde hjerter

Jesus ser og kjenner disse harde realiteter som slår ut i så mange relasjoner. Det løfterike liv mellom "de to" går i stykker. Her bør vi tale livsnært, lojalt og med en klar undertone av pastoral omsorg. Vi kan forsøke å nøste i årsakssammenhenger med "våre harde hjerter": Hva skjer når det oppstår avstand, kald taushet, utroskap? Det vil for flere tilhørere gi smerte å kjenne etter, men det kan bli en helbredende opphenging. Jeg tror Jesus avslører vår hjerte-hardhet med barmhjertige øyne. Og så er det en teologisk legitim og sjelesørgerisk nødvendig oppgave å hjelpe mennesker videre. De skal ikke vedvarende leve nedtrykt av et slikt nederlag. (A propos gjengifte: Jeg har noen ganger anbefalt skriftemål før ny vigsel)

III – Ekteskapet – stedet for vekst, for glede og grenseløs velsignelse.

– Mon vi kan mestre et slikt siste punkt uten å bli for høystemt? En forutsetning må tydelig fram, kjærligheten som alene kan gi be-kreftelse, trygghet og kvalitet i samlivet. Det nære samliv hvor en årene gjennom skal "dele bord og seng" møter normalt små og store kriser. Jeg vil i denne siste del av prekenen ikke dvele ved disse, men gå for at vi kan velge hverandre på nytt, vise ny klar vilje til felleskap. Ingen av oss kommer videre på skikkelig vis uten den kjærlighet som rommer tilgivelsen. La oss be om den og gi den! Så kan vi gå videre og forløse nye overraskende trekk hos hverandre! Og kanalisere velsignelser med ringvirkninger.

MARTIN SYNNES

22. søndag etter pinse

16. oktober 2005

Prekenstekst: Apg 17,22-32

2. Mos 3,11-15, Joh 12,44-50

1. "Ukjente guder"

Jeg var på fotballturnering her i Lørenskog sist lørdag, 13-åringen vår og laget hans skulle spille "Comet-cup". Nå var guttene uheldige med trekningen; motstanderne var opp til to år eldre. Det ble altså ikke kometkarriere, men rett og slett slakt. Da motstanderne i kamp nr. 2 scorte sitt 10. mål, og første omgang ikke var ferdigspilt ennå, hørte jeg et sukk fra en av de trofaste fotballmødrene: "Dere, nå må vi snart begynne å be om hjelp fra høyere makter".

Skulle jeg da ha opptrådt som Paulus på Areopagos og sagt: "Det som dere tilber uten å kjenne, det forkynner jeg dere"? Jeg gjorde ikke det. Men kanskje jeg skulle ha spurt: "Hva slags høyere makter?"

Jeg gjorde det faktisk en gang da en bekjent snakket om værgudene: "Åssen værguder?" Det ble en spennende prat ut av det hele.

Hvorfor hører vi ofte om høyere makter, om værguder eller om noen som banker i bordet? Er det bare ubetenksomhet, er det uttrykk for en lengsel, for usikkerhet, uvitenhet? Ikke vet jeg, men de ukjente gudene de er der rundt oss, hele tiden.

Å bli kjent med Gud:

Teksten inneholder atskillige aspekter. Den beskriver et viktig møte mellom den unge kristne bevegelse og den greske kulturen. I skjæringspunktet mellom filosofi og teologi berører Paulus flere vesentlige emner: Hvem er Gud? Hvor finner vi Gud? Hvordan møter vi ham? Paulus trenger ikke å snakke om Guds eksistens, det er en selvfølge for grekerne. Apostelen snakker også om Guds nærhet, han setter fortid, nåtid og fremtid inn i et nytt perspektiv og ikke minst snakker han om omvendelse og de dødes oppstandelse. I møte med en slik fylde av mulige tema må vi begrense oss.

En titt på dagens tekster hjelper oss videre. Kollektbønnen viser allerede at søndagen handler om å bli kjent med "den eneste sanne Gud". GT-teksten forteller om hvordan Moses blir kjent med denne eneste sanne Gud og hvordan han sendes og utrustes. Evangeliet vitner om at vi blir kjent med Guds vesen ved å se på Jesus.

2. På misjonsreise:

I sitt andre verk forteller Lukas om evangeliets spredning "i Jerusalem og hele Judea, i Samaria og like til jordens ender" (kap. 1,8) og hvordan de første kristne ble kjent med "den eneste sanne Gud". Før vi kommer til teksten vår har evangeliet allerede sprengt rammen av den jødiske kulturkretsen. Et apostelmøte har vedtatt at også mennesker uten jødisk bakgrunn kan komme til frelsen ved Jesus. Etter dette leser vi om tre misjonsreiser. Mennesker i nye land og områder hører om Jesus. Som følge av denne forkynnelsen blir grekere døpt og menigheter grunnlagt i Lilleasia og etter hvert på det europeiske fastlandet.

Under sin andre misjonsreise kommer Paulus så til Aten. Her gjør han seg først kjent med byen – han er ikke blid ved synet av

templer og gudebilder – og han følger strategien fra tidligere steder, dvs. han tar kontakt med synagogemenigheten og begynner der. I tillegg til dette møter han folk også i det offentlige rom. Akkurat som Sokrates vel 400 år tidligere diskuterer han spørsmål om tro på torget. Det oppstår en viss interesse blant greske filosofer – Lukas nevner spesielt stoikerne og epikureerne som ber Paulus om å gjøre rede for sitt syn på Areopagos

3. Teksten:

Aten: En gang åndelig og økonomisk metropol, nå – ut fra størrelse (ca. 5000 innb.) og økonomisk potensial – ikke mer enn en liten provinsby. Rike, utdannete "turister" kom imidlertid og oppsøkte byen allerede den gang for å gå i fotsporene til Sokrates, Platon og Aristoteles.

Atenerne: Tydeligvis åpne og nysgjerrige. De ønsker å høre mer (21). Den antikke forfatteren Flavius Josephus beskriver Atenerne som de mest fromme blant grekerne.

Areopagos: Oppr. en høyde nordvest av Akropolis oppkalt etter krigsguden Ares. Her hadde rådet i Aten sitt opprinnelige sted. Senere ble rådet flyttet, men beholdt navnet etter den gamle plassen. Det er mest sannsynlig at Paulus talte foran rådet, og ikke på Ares-høyden. Rådet foretar ingen høring i juridisk forstand. Lukas forteller heller om et debattforum.

Innledning (22-23): Paulus møter hørerne der de er og tolker deres trosuttrykk i beste mening.

δεισιδαιμονεστερος, komparativ av δεισιδαιμων = religiøs, from, preget av gudsfrykt, men kan også bety overtroisk.

Et alter for en ukjent gud er ukjent fra antikk litteratur, men det som fantes var altere for "ukjente guder". Det er dette ukjente Paulus ønsker å forkynne nå.

Hoveddel (24-29): Paulus forteller om skaperen og gjør dette helt og holdent på Athens premisser. At Gud ikke bor i templer er ikke nytt for dem, det vet også stoikerne, at Gud ikke har behov vet allerede Platon. Skaperen har skapt "hele menneskeslekten". Også her bruker Paulus et stoisk uttrykk. I bibelen snakkes det om "alle folkeslag". Etter Guds vilje skal menneskene ikke bare bebo verden, men også

søke Gud. Guds nærhet forklarer Paulus ved å sitere dikteren Arat, som er kjent for tilhørerne. **Avslutning (30-31):** Ordene munner ut i en nisjonstale: Gud har vært overbærende, men å har det skjedd noe nytt. Gud krever omvendelse. Dette haster, for domsdagen er fastlagt og nær forestående. Dommeren – Jesus nevnes ikke ved navn – er utvalgt og har vist sin makt gjennom oppstandelsen fra de døde.

4. Å møte mennesker der de er:

Det mest interessante ved talen på Areopagos er på mange måter alt det som ikke er nevnt. Ingenting fortelles om Jesus. Atenerne får hverken høre om helbredelser, lignelser, stridsamtaler, taler eller om hans lidelse og død. Ikke gir apostelen tilhørerne sine en trosbekjennelse, ikke får de en systematisk oversikt over den kristne tro. Paulus tar utelukkende utgangspunkt i konteksten han står i. Han vet at han taler til mennesker som lever i Athens filosofiske tradisjon. Derfor siterer han ikke salmevers eller andre naturlige skriftsteder, men greske filosofer, med andre ord: litteratur som tilhørerne var fortrolige med. Selv språket som Lukas nå bruker, blir vanskeligere for oss eksegeter, fordi han fjerner seg fra koine-gresk og legger seg nærmere opp til det antikke gresk. Slik Paulus før var en jøde for jøder er han nå for alvor en greker for grekere.

Apostelen begynner med det som er et felles anliggende: Lengselen etter å være nær Gud (gudene). Som inngangsport til samtalen velger han nettopp det som før er beskrevet som stort irritasjonsmoment: Athens mange templer og avgudsbilder (16). Men dette snur han til noe positivt og berømmer Atenerne for sin religiøse iver. Først så kommer han til sitt egentlige poeng: Den eneste sanne Gud som alltid har vært nær Aten, selv om menneskene ikke visste om ham.

5. Spørsmål:

Kan det hende at Paulus vil hjelpe oss i våre møter med folk i dag? Hvordan skal vi snakke med kirkefremmede, med pårørende etter et dødsfall, med brudepar, med dåpsforeldre, med mora til fotballkameraten? Kan det tenkes at Paulus forteller oss noe om at kirken må slutte å svare på spørsmål ingen har stilt? Det vi i hvert fall kan lære er at vi – akkurat som alle

teologer av betydning før oss – er nødt til å se konteksten både tilhørerne og vi befinner oss i. Og hva med språket? Kan vi bli flinkere til å kvitte oss med vårt "kristne stammespråk" både innenfor og utenfor gudstjenesten? Kan vi stige ned fra våre egne kjøpphester og heller høre hvor folk er? Burde vi slutte å snakke om etiske spørsmål som tilhørerne opplever som uvesentlige eller tom. med støtende? Jeg bare spør! Paulus lærer oss at budskapet til forskjellige mennesker kan være nokså divergerende, og at dette er greit! Når Paulus talte i synagogen brukte han et annet språk enn på torget. Men han oppsøkte da torget, eller fotballbanen eller puben, eller konserten, eller gymsalen. Målet med all misjon er ikke at alle blir som meg eller overta det som er min egen tradisjon eller det en tror er forventet. Målet er bare at folk blir kjent med Jesus slik at de kan bli glad i ham. Resten kan likevel bare Den Hellige Ånd gjøre noe med. Paulus er dristig i sin forkynnelse til Atenerne og dristig i valg av møteplasser. Litt mer av denne dristigheten ønsker jeg meg i våre sammenhenger.

**ERNST-MODEST
HERDIECKERHOFF**
Sokneprest i Skårer

23. Søndag etter pinse

23. oktober 2005

Prekatekst: *Matt 18,21-35*

1. *Mos 50, 15-21; Fil 1. 6-11*

Inngang:

23. søndag etter pinse er en av de dagene som ganske ofte "forsvinner under" Bots- og bededag eller Allehelgensdag. Men i år er den her. Tekstene på første rekke handler om å bli smittet av Guds kjærlighet så vi tilgir vår neste. Kollektbønnen er opptatt av at vi må lære å tilgi slik Gud har tilgitt oss. Vi nærmer oss slutten på kirkeåret. Domsaspektet er tydelig fremme i prekateksten.

Til tekstene:

Det tre tekstene er satt sammen slik at de behandler temaet på ulike måter: Vi møter helten som lykkes i å tilgi, vi får en slags forklaring på hvordan man lykkes, og vi møter antihelten som bare vil ha tilgivelse, men ikke vil gi.

1. Josefs vilje til forsoning:

Den gammeltestamentlige teksten innledes med et utdrag av fortellingen om oppgjøret mellom Josef og hans brødre i Egypt etter at Jakob er død og begravet (1 Mos 50,15-21). Det er rimelig at gammelt stoff mellom søsken kommer opp når foreldrene er borte. I dette tilfellet er det tungt stoff. Deres felles historie inneholder opplevelse av forfordeling av fars kjærlighet, misunnelse, vold og løgn. Josef slapp så vidt unna med livet i behold, men blir solgt som slave og meldt død. Nå er rollene byttet om, Josef har makten og brødrene er redde. Vår tekst forteller om oppgjør og forsoning dem imellom. Jeg merker meg særlig den måten Josef omtaler fortidens hendelser på. Han bekrefter at brødrene handlet ondt mot ham. Men han har i ettertid tolket hendelsene som Guds plan for å berge livet til Jakobsklanen og mange flere. Han har nytolket og forsonet seg med sin historie, og har derfor ikke behov for å straffe sine brødre. Dette er interessant og flott.

Dersom vi som predikanter skulle komme på at Josef kan brukes som forbilde for andre, må vi tenke oss om. Josef var et offer som i neste omgang hadde fått mulighet til å reise seg og gjenvinne livsmestring. I tillegg har han styrket sin posisjon i forhold til sine brødre på avgjørende vis, og er ikke lenger truet. Slik går det ikke alltid. Predikanten kan derfor ikke bruke Josefs vilje til forsoning som et forbilde for enhver til å tilgi sine overgripere. Derimot kan vi bruke teksten som en håpsfortelling. Josef har sluppet fri fra sin byrde og er i stand til å gi sine bødler frihet. Gud kan vende det onde. Det er mulig i dag også.

2. Gud arbeider med oss:

Brevteksten er hentet fra innledningen til Filipperbrevet (1, 6-11). Paulus, som på dette tidspunkt er fange, hilser sine medarbeidere. Han gleder seg over at Gud arbeider i dem. Etter vår tekst beskriver Paulus hvordan Gud

har vendt hans fangenskap til noe godt og at det har ført til fremgang for evangeliets sak. Måten Paulus forteller om sitt fangenskap kan minne om Josefs fortolkning av sin livshistorie, og er også en fortelling som kan formidle håp. Paulus understreker at det er Gud som både begynner og fullfører sitt arbeid i menigheten. Guds arbeid kommer til uttrykk når den troende har Kristi hjertelag og kjærligheten blir rik på innsikt og dømmekraft. I dogmatikken har vi kalt denne prosessen for helliggjørelse.

3. Tjeneren som ikke ville tilgi

Prekateksten (Matt 18,21-35) blir en kontrast til de to andre. Avsnittet er et kall til disiplinene om å tilgi, og samtidig en historie til skrekk og advarsel.

Matt 18 inneholder disippelundervisning, og avslutter evangeliets store hovedbolk som omhandler Jesu virke i Galilea (4,12 – 18,35). Deretter følger beretningen om veien til Jerusalem, dagene i Jerusalem og lidelseshistorien. Prekateksten er særstøff hos Matteus.

Rett foran vår tekst utfordrer Jesus disiplinene til å ha omsorg for hverandres vekst og helliggjørelse gjennom å tale hverandre til rette (kirketuktens utgangspunkt, v 15-20). Dette videreføres naturlig ved at Peter spør Jesus hvor mange ganger han skal tilgi sin bror (v 21). Jesus svarer med de berømte ordene om å ikke tilgi syv ganger, men sytti ganger syv, dvs uendelig mange ganger. Gjennom dette svaret brytes tankegangen om at man kan holde regnskap med brott og tilgivelse. Måten Jesus svarer på er også en kontrast til Lameks trussel i 1. Mos 4,24 ("Kain skal hevnes sju ganger, men Lamek syttisju ganger.") Det er verd å merke seg at synderens anger ikke betones i Jesu svar, her er ingen reservasjon i kravet om å tilgi.

Deretter følger lignelsen om den ubarmhjertige medtjener (v 23-35). Den relativt løst knyttet til Jesu berøring, og handler mer allment om å tilgi. Nils Alstrup Dahl påpeker at lignelsen best forstås som en fabel i en orientalsk-hellenistisk tradisjon. Hovedpersonene er en tjener og kongen, hans herre, bipersoner er medtjenere, Herren kan være en orientalsk fyrste med uinnskrenket makt over sine undersetter, og tjeneren en av hans betrodde embetsmenn, en som kanskje skal gjøre rede for inn-

krevde skatter som skal viderebetales til herskeren.

Lignelsen er delt i tre "akter": Første akt skildrer møtet mellom tjeneren og kongen på oppgjørsdagen der det viser seg at tjeneren ikke er i stand til å betale, v 24-27. Møtet ender overraskende med at kongen synes synd på mannen, ettergir gjelden totalt og lar han gå som fri mann. *Spilagkjniostomai* betyr å bli beveget, ha medfølelse, synes synd på. Det er et sterkt uttrykk for kongens følelser. Andre akt remsstiller en analog situasjon der utfallet blir motsatt. Her møter den nylig ettergitte tjener en av sine egne kreditorer på nådeløst vis, v 28-30. V 31 formidler overgangen til siste akt, og skildrer medtjenerens bedrøvelse over sin kollegas nådeløshet. Tredje akt er et nytt møte mellom tjeneren og kongen. Tjeneren får smake sin egen medisin og kastes i fengsel, v 32-34. I v 35 gjengis lignelsens konklusjon og anvendelsen. Hovedtanken er i tråd med andre Jesus-ord: "Salige er de barmhjertige, for de skal få barmhjertighet" (Matt 5, 7) og "Forlat oss vår skyld, som vi og forlater våre skyldnere" (Matt 6, 12, se også v 14).

Tjenerens gjeld er urimelig stor, 10 tusen talenter = 60 millioner denarer/dagslønner, også om man tenker på hvilke inntekter orientalske fyrster faktisk kunne ha. Tallet understreker at det er umulig for tjeneren å betale beløpet tilbake, selv om han i sin angst og nød lover å gjøre det. Samtidig får det enorme tallet frem herrens raushet når han ettergir beløpet. Tilsvarende er medtjenerens gjeld svært liten, bare 600.000-de-del av det tjeneren selv har fått ettergitt. Dette understreker tjenerens smålighet.

Lignelsen avspeiler et samfunn vi verken gjenkjenner eller anerkjenner: Herskere med uinnskrenket makt, kone og barn som kan selges som slaver, gjeldsfengsel og harde fangevoktere (= tortur). Det er et problem at Guds-bilde knyttes til slike bilder, det bekrefter lett gudsforestillinger jeg gjerne vil bli kvitt. Erfaringen av at godhet ikke alltid avler godhet, kan imidlertid gjenkjennes. Også i vårt samfunn vekker grov utakknemlighet bestyrtelse og ønske om gjengjeldelse, straff som fortjent.

Til prekenen:

Jeg vil bruke alle tekstene i prekenen. Det gir et større tilfang av stoff og knytter bredere til kirkens forståelse av lignelsen og av helliggjørelsen. Domsaspektet i prekenteeksten lar jeg ligge. De fleste dømmer seg selv strengt nok likevel. Sentralt i min preken blir Guds empati med mennesker/menneskeheten/meg, uansett hva vi har rotet oss opp i eller er blitt utsatt for. For Gud er i stand til å nyskape. I møte med Guds kjærlighet kan vi få kjærlighet. Guds tilgivelse omfatter ord om ny start som total fri. Her er det håp for mennesker med svært ulike utgangspunkt. Kanskje kan våre livshistorier nytolkes slik at vi forsones med oss selv og andre.

Jeg har arbeidet med denne tekstgjennomgåelsen samtidig som jeg har forberedt preken over det dobbelte kjærlighetsbud og lignelsen om den barmhjertige samaritan (14. søndag etter pinse, Luk 10, 25-37). Tematisk er det nær forbindelse mellom tekstene på disse søndagene. 14. søndag etter pinse leses et utdrag fra 1. Joh 4, 7-21 om Gud som er kjærlighet og kjærligheten som kjennetegn på den som kjenner Gud. Hele avsnittet ligger nær Jesu konklusjonen i v 35, se f.eks v 11, og kan være til hjelp i prekenen. Kollektbønnen for 23. søndag er også formulert nær opp til 1. Joh 4: "Lær oss å tilgi hverandre slik du har tilgitt oss."

Noen salmer:

Jeg vil ha med salmer som understreker Guds godhet mot oss, f.eks: 694, 699, 706, 710, 716, 091.

BRITA HARDEBERG
Sokneprest i Ilen

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

LEDIGE STILLINGER

Oslo bispedømme

Kapellan i Søndre Aker prosti i Oslo bispedømme med Oppsal sokn som tjenestested.

Oppsal menighetsråd arbeider med en visjon for menigheten. Vi ønsker å strekke oss mot å være en menighet som er til Guds ære. Vi vil innby og tilby mennesker tilhørighet og livsnære fellesskap som har fokus på å nå ut med evangeliet. Vi ønsker å nære og styrke den enkeltes vandring med Kristus, og vi vil være opptatt av å tjene hverandre og vårt lokalsamfunn. Vi søker etter en prest som deler denne visjonen og som vil gå inn i et stort arbeidslag på vei mot felles mål.

Søndre Aker prosti utgjør sørøstre del av Oslo by og har 8 prestegjeld og 12 sokn. Folketallet er nær 120 000 hvorav ca 86 000 er medlemmer av Den norske kirke.

Oppsal menighet grenser i sør og vest til menighetene Bøler og Manglerud i samme prosti, og ellers til Haugerud og Østre Aker menigheter i Østre Aker prosti. Folketallet er ca. 16 500 hvorav ca 12 500 er medlemmer.

Oppsal prestegjeld består av ett sokn med to prekensteder; Oppsal kirke (1961) og Søndre Skøyen kapell (1980).

Oppsal kirke har et rikt gudstjenesteliv med gudstjenester alle søn- og helligdager. Fra 2003 til 2004 har det totale antall gudstjenestedeltagere økt betraktelig.

I Søndre Skøyen kapell er det gudstjenester alle søndager bortsett fra skolens sommerferie. Kapellet er reist og eies av Oppsal menighet og Normisjon. Arbeidet ledes av en lokal menighetskomité.

I 2004 hadde prestegjeldet 106 dåp, 71 konfirmanter, 15 vielser og 154 gravferder. Fra 2006 blir det innført et nytt konfirmasjonsopplegg med 6 måneders undervisning, leirvirksomhet om sommeren og avsluttende konfirmasjon i september.

I prestegjeldet ligger tre barneskoler, ungdomsskole og en kombinert barne- og ungdomsskole. Sistnevnte er samlokalisert med Vetland skole for hørselshemmede. Kontakten med skolene fordeles mellom prestene. I menigheten ligger også Oppsalhjemmet med egen sykehjemsprest i 40% stilling. Her er det ukentlige andakter og månedlige gudstjenester hvor menighetens prester deltar. Samarbeidet med sykehjemspresten er godt.

Oppsal menighet har gjennom de ti siste år drevet et ALPHA-arbeid som har hatt åndelig betydning for mange og utløst et stort frivillig engasjement. Ellers samles folk på hverdager i aktiviteter som husgrupper, trilletreff, PREP-kurs, barnegospel og familiekor, søndagsskole, og tiltak for ungdom flere kvelder i uken.

Staben i Oppsal kirke består av tre prester, kateket, soknediakon, og menighetsforvalter på heltid, samt sykehjemsprest, organist, renholder og kirketjener på deltid. Redaktør av menighetsbladet og flere barne- og ungdomsarbeidere lønnes på deltid av menighetsrådet. I tillegg til disse har to av stabsmedlemmene arbeidsavtale med A-etat. På stabsmøtene deltar også en frivillig som er daglig bønneleder. I Søndre Skøyen kapell lønner Menighetskomiteen egen organist på deltid som spiller til gudstjenester og leder et menighetskor, og dessuten flere ungdomsledere som driver fredagsklubb.

Den ene av kapellanene har et særlig ansvar for Søndre Skøyen menighetskrets. Kapellanstillingen som nå lyses ut, vil få et særlig ansvar for følgende:

- Samarbeide med kateketen om konfirmanntopplegget.
- Bygge opp et helhetlig trosopplæringsarbeid for barn og unge med utgangspunkt i eksisterende arbeid og integrert med gudstjenestelivet.

Prestene har en kombinasjon av faste ukentlige tjenstedager og tjenesteuke med de tilpasninger som fritidsreglementet krever. Det er ukentlige stabsmøter under ledelse av menighetsforvalter. En til to ganger i måneden har prestene sammen med kateket og diakon studie og planleggingsmøter. I prostiet holdes det ukentlige tekstgjennomgørelser. Kapellaner m. fl. som arbeider med barn, unge og konfirmanter i prostiet, har dessuten enkelte egne samlinger i løpet av semesteret.

Det søkes etter en prest med følgende kvalifikasjoner:

- Engasjement for og erfaring fra trosopplæring og arbeid med konfirmanter.
- Handlingsorientert, motiverende og teambyggende kompetanse.
- Fleksibilitet, selvstendighet, samt evne til samarbeid og medarbeiderskap.

Målform er bokmål.

Det følger ikke tjenestebolig med stillingen.

Stillingen har Søndre Aker prosti som tjenstedistrikt. Dette innebærer at kapellanen kan bli pålagt av prosten å bistå med tjenester i prostiet.

Stillingen lønnes som kapellan, lønnstrinn 43-58. Pensjonsinnskudd. Godtgjørelser etter gjeldende satser.

I prestegjeld med flere prester har Oslo bispedømmeråd lagt vekt på representasjon av begge kjønn i prestekollegiet.

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til Oppsal menighetskontor v/sokneprest Kåre Skråmestø, tlf. 23 12 68 00 og prosten i Søndre Aker, tlf. 23 16 72 80.

Søknad med CV, referanser og kopi av vitnemål og attester må være Oslo bispedømmeråd, Postboks 9307 Grønland, 0135 OSLO i hende innen 28. september 2005.

Borg bispedømme

Kapellan i Nedre Romerike prosti med tjenested Hakadal og Nittedal sokn i Borg Bispedømme, Den norske kirke.

Nittedal prestegjeld er langstrakt, identisk med Nittedal kommune som er fellesrådsområdet, og grenser til Oslo, Lunner, Nannestad, Gjerdrum og Skedsmo kommuner. Det er 26 km fra nord til sør og 182 km². I nord ligger Hakadal sokn og i sør Nittedal sokn. Folketallet er drøye 19000 og svakt stigende, fordelt på soknene slik: Hakadal ca 5000, Nittedal sokn ca 14000. I Nittedal sokn er det to tyngdepunkter: Søndre med ca 9000 og Midtbygda/Rotnes med ca 5000.

Det er to kirker og et menighetshus i prestegjeldet: Hakadal kirke er en vakker trekirke. De eldste deler er fra begynnelsen av 1600-tallet. Det er en kirkestue inne på Kirkegårdsområdet. Det er 3 gudstjenester i måneden. Nittedal kirke i søndre del av Nittedal sokn, Slattum, er fra 1869, bygd på det gamle kirkested fra middelalderen. En kirkestue er under oppføring tilgrensende nytt kirkegårdsareal. Det er gudstjeneste hver søndag.

Nittedal menighetshus (fra 1930-tallet) i Nittedal sokn ligger i villabebyggelsen på Rotnes og har et enkelt kirkerom. Det er gudstjeneste 3 søndager i måneden. Det arbeides med et nytt kirkeprosjekt for Rotnes.

I prestegjeldet er det 26 barnehager, 7 barne-skoler, 3 ungdomsskoler og en videregående skole. Ansvar for betjening fordeles mellom kateket og prester.

I Nittedal sokn ligger Skytta bo- og service-senter. I Hakadal sokn ligger Døli pleie- og omsorgscenter (med vigslt kapell). Her holder prest/diakon hverdagsgudstjeneste og andakt på omgang annenhver uke.

Gudstjenestene søn- og helligdager er nerven i den kirkelige virksomhet. Det er god oppslutning og trofaste kirkegjengere på hvert prekensted.

I et prestegjeld med ca 16500 kirkemedlemmer er det mange kirkelige handlinger. Gjennomsnittstall for begge sokn de fire siste år er: 194 døpte, 140 konfirmanter, 43 vigslar, 100 gravferder.

Det er flere misjonsforeninger og kirkeringer i bygda, alle med nær forbindelse til kirken.

Den frivillige innsats er betydelig og beriker gudstjenestelivet og tjener den diakonale virksomhet.

Det er barnarbeid som barneklubb og trilletreff og felles ungdomsklubb med nær forbindelse til konfirmanstopplegget.

Prestegjeldet er betjent av sokneprest, to kapellaner (kapellan Hakadal og den utlyste kapellan Nittedal), soknediakon, kateket, kantor og organist/deltid. Det er gode samarbeidsrutiner som kommer hele arbeidet til gode. Alle prester betjener hele prestegjeldet, men med hvert sitt tyngdepunkt. Den utlyste stilling har tyngdepunkt Rotnes midt i bygda. Prestene fordeler tjenester etter en kombinasjon av tjenesteuke og tjenestedag. Det kontormessige og administrative behov er dekket med sekretærer og saksbehandler. Kommunen har kirkeverge i hel stilling som er daglig leder for kirkekontoret. Kirkekontoret for hele prestegjeldet er samlet i nye tidsmessige lokaler i tilknytning til kommuneadministrasjonen midt i bygda. Ved begge kirker er det kirkegårdsarbeider i hel stilling og kirketjener i halv stilling. Det er nesten ingen kirkelige handlinger på Menighetshuset. Disse skjer i Nittedal kirke for hele soknet. Menighetsrådene lønner en ungdomsarbeider i 20%.

Kapellanen i Nittedal har et spesielt ansvar for menighetsbyggende arbeid i Rotnesområdet og ansvaret for Rotneskonfirmantene. Menigheten har store utfordringer på barne- og ungdomssektoren. Kapellanstillingen er (sammen med kateket og ungdomsarbeider) en støtte for ungdomsarbeidet.

Målform i kirke og skole er bokmål.

Prestetjenesten innebærer en del avstander, men de er moderate. Fra kontor til hver av kirkerne er det ca 7-8 km.

Til stillingen følger kommunal tjenestebolig: Skogveien 16, 1482 Nittedal. Den er på ca 200 m² og ligger ikke langt fra Nittedal jernbanestasjon med ca 4 km til kirkekontoret. Den ligger nær Lillomarka og ikke langt fra skole- og barnehagetilbud. Boligen ligger i et boligfelt med praktfull utsikt. Byggeår er 1980. Den har stue, peisestue og hall i åpen løsning, kjøkken med stor spisekrok, tre soverom, bad med dusj og WC i hovedetasjen. I andre etasje er det stort åpent areal, et soverom, bad med badekar og WC. Det er bodplass i kjeller og andre etasje.

I kjelleretasjen er det vaskerom og dusj samt en separat hybelleilighet. Det er garasje i boligen, stor terrasse og noe hage.

Presten har plikt til å bo i boligen som stilles til rådighet. Boligen er tjenestebolig i henhold til husleielovens §11-3. Dette gir leieren færre rettigheter enn ved leie av annen bolig.

Borg bispedømme har et godt etablert veiledningsapparat.

Kvinner oppfordres til å søke.

Stillingen lyses ut i stillingskode 0922 i lønsspenn 44-55.

Til lønnen kommer særlige regulativmessige godtgjøringer. Skyssgodtgjørelse etter gjeldende regler.

Tilsetting skjer i henhold til gjeldende regelverk. Stillingssinnehaber vil tilsettes med tjenestedistrikt Nedre Romerike prosti. Det vil utarbeides instruks for stillingen.

Nytt tjenestedistrikt og tjenestested forutsetter godkjenning i Borg bispedømmeråd.

Nærmere opplysninger fås på Borg bispedømmekontor, tlf. 69 30 79 00 eller Nittedal sokneprest, tlf. 67 05 90 45.

Søknad med CV, vitnemål, referanser og attester, må være Borg bispedømmeråd, Postboks 403, 1601 Fredrikstad i hende innen 14.10. 2005.

Tunsberg bispedømme

Ledig stilling som sokneprest i Kongsberg prosti med særskilt arbeidsområde/tjenestested Flesberg, Svene og Lyngdal sokn.

Flesberg, Svene og Lyngdal sokn omfatter Flesberg kommune som er 547 kv.km stor og har 2500 innbyggere. Folketallet er stabilt. Hovednæringen har fra gammelt av vært jord og skog, men færre og færre har nå dette som hovednæring. En sagbruksbedrift er den største arbeidsplassen i kommunen, ved siden av de tjenester som kommunen selv yter. Blefjell med sine mange hytter gir også arbeid og inntekter. Mange har arbeid i Kongsberg.

Av folketallet er 2353, eller vel 90%, er medlemmer i Den norske kirke.

Flesberg har fra gammelt av vært hovedsoknet, og har 645 medlemmer. Svene har 1307 medlemmer og Lyngdal 401.

Hovedkirken ligger i Flesberg og er en gammel stavkirke fra 1100-tallet. Den ble utvidet til korskirke i 1735. Den har 200 plasser. Svene kirke er en tømret korskirke fra 1737, med plass til 220. Lyngdal kirke er også en tømret korskirke, fullstendig dekorert innvendig og av høy kunstnerisk kvalitet. Denne er fra 1690-årene, utbygd til korskirke i 1736. Her er det plass til 150 mennesker. Selv om kirkene er gamle, fungerer de godt til gudstjenester og kirkelige handlinger. De er godt vedlikeholdt, særpregede og vakre.

Gudstjenestene fordeles jevnt mellom soknene. I tillegg til i kirkene holdes det noen gudstjenester på grendehus, gamle skoler, bygdetun, på aldershjemmet og ute i naturen.

I tilknytning til kirkene er det i Flesberg et trivelig menighetshus, i Svene en menighetsstue og i Lyngdal et bedehus.

Nytt aldershjem/omsorgssenter er bygget på Lampeland, midt i kommunen. Her holdes det ukentlige andakter og gudstjeneste på alle 2.dagene + en om høsten.

Det er kirkegårder ved alle kirkene.

Den kirkelige betjening består av sokneprest, kombinert kirkeverge/kontorfullmektig for prestekontoret i 100%, klokker/menighetssekretær/dåpsopplæringsmedarbeider i 60%, organist i 50%, kirketjenere i 150%, klokker i 9%, barnekorleder i deltidsengasjement. Prest, kirkeverge og menighetssekretær har gode kontorer i kommunehuset på Lampeland.

Flesberg prestegjeld med sine 3 sokn er et tradisjonelt eneprestegjeld på landet, i et område av Numedal hvor folkekirketanken og tilhørende kirkelige tradisjoner står sterkt. Det er mange positive mennesker – og samtidig en utfordring å få sterkere oppslutning og ny bevissthet rundt gudstjenesteliv og dåpsopplæring i vid forstand. Med henvisning til ny tjenesteordning for menighetsprest vil det i denne sammenheng også være fokus på mer målrettet samspill i prostiet og med nabo-soknene.

Stillingen er tilpasset ny tjenesteordning for prester, men inntil flesteparten av prestene i prostiet har inngått ny arbeidsavtale i henhold til ny tjenesteordning, vil praktiske konse-

kvenser av prostiet som tjenstedistrikt i liten grad bli virkeliggjort. Det er egen prostiprest i prostiet til avløsning og støtte

Soknepresten deltar i beredskapsturnusen for Kongsberg prosti. Anslagsvis hver 8-9 uke.

Det er tre barneskoler og en ungdomsskole i kommunen. Alle har gudstjenester til jul. Barneskolene har tradisjon for felles påske-sangfest i Flesberg kirke. De 3 barnehagene har felles gudstjeneste i en av kirkene til jul og besøk av prest/dåpsopplæringsmedarbeider til påske. Det er et åpent og godt samarbeid med skoler og barnehager.

Hver menighet har eget menighetsråd med 7 medlemmer. De har i siste valgperiode særlig vært opptatt av kirkens selvforståelse, mål og strategier, noe som har munnet ut i en arbeidsbok. Rådene tar ansvar for arrangementer gjerne knyttet til gudstjenester og konfirmantarbeidet. Det er i liten grad opprettet utvalg, men menighetsrådene har hatt temamøter med fokus på de forskjellige ansvarsområdene. En del av møtene i rådene er felles. Det er vedtatt planer både for dåpsopplæringsarbeidet, for samarbeidet med skoler og barnehager og for konfirmantarbeidet.

Konfirmantarbeidet følger skoleåret og foregår på Menighetshuset i skoletiden. Konfirmanttallet ligger på rundt 30. Vel 80% av ungdomskullet deltar på kirkens opplegg.

Presten har hovedansvaret, men kan trekke inn gode medarbeidere til forskjellige oppgaver.

Det er en søndagskole og et barnekor. To misjonsforeninger, en bibelgruppe, en givertjeneste (for dåpsopplæringen) og en forsangergruppe til gudstjenestene. Gudstjenestene har varierende oppslutning, fra 10-15 til 200. I 2003 var det 5 500 mennesker til stede ved gudstjenestene. Menighetsrådene gir ut Menighetsbladet i samarbeid med alle menighetene i Numedal. Egen redaktør er tilsatt.

Det finnes to misjonsforeninger knyttet til NMS og NLM. De får av og til besøk fra sine organisasjoner. Ellers kjenner de seg knyttet til menighetene her og representerer et verdifullt misjonsengasjement. I tillegg har menighetene et misjonsprosjekt i Bangladesh, gjennom Buskerud KFUM/K. Det er også en liten fri-menighet i kommunen (pinsevenner/tros-menighet).

Målformen i kommunen er bokmål. Søkere må opplyse om de behersker begge målformer.

Avstander fra Prestegården: Kontoret 10 km. Lyngdal kirke 10 km. Svene kirke 15 km. Flesberg kirke 500 meter.

Det er boplikt til stillingen i OVF-eid preste-bolig. Det er en vakker gammel prestegård fra 1820, fritt og fint beliggende med utsyn mot kirke og dalføret som her er vidt og skogdekt. Grunnflaten er på 271 m². Den er godt ved- likeholdt, er i to etasjer, men bare 1. etasje er i daglig bruk. Det er stort kjøkken, vaskerom, matkjeller, kjøkkeninngang. Det er 4 stuer med gang og hovedinngang, 2 WC, 5 soverom og et deilig bad. Oppvarming med elektrisitet, para- fin og ved. Rundt huset er det et stort tun med stabbur, ei gammel tømmerstue, vedskjul og dobbelt garasje. Prestegården, stabburet og tømmerstua er fredet. Hagen består av plen, frukttrær og bærbusker. Plenens størrelse er rundt 5 mål. Den tidligere forpakterboligen er utskilt med jord og skog, og er nærmeste nabo med hester og dyr og alt som hører til livet på landet.

For bruk av bolig svares husleie etter fra- dragsregulativets bestemmelser. Den som blir tilsatt må finne seg i de regler og endringer som til enhver tid gjelder for tjenesteboliger.

Vi viser til Tjenesteordning for menighets- prest og ovennevnte opplysninger. Søkere bes relatere seg til disse. Tilsetting skjer i henhold til forskrifter om tilsetting av menighetsprest. Kvinner oppfordres til å søke.

Stillingen lønnes i lønns spenn 51-63 i Statens lønnsregulativ. Endelig lønn fastsettes i dagene etter tilsetting ved egen prosedyre. Pensjons- innskudd. Til lønnen kommer evt. øvrige regulativmessig godtgjøringer.

Tunsberg bispedømme gir sine medar- beidere tilbud om arbeidsveiledning (ABV).

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til prosten (tlf. 32866030/ 92617479), kirkevergen (tlf. 32783230) eller Tunsberg bispedømmekontor (tlf. 33354300.)

Søknad m/CV og relevante attester, vitnemål og referanser sendes Tunsberg bispedømme- råd, Postboks 1253 Trudvang, 3105 Tønsberg og må være kommet inn *senest 17. oktober 2005*.

Tunsberg bispedømme

Ledig stilling som sokneprest Eiker prosti med særskilt arbeidsområde/tjenestested Haug sokn.

Haug sokn ligger i Øvre Eiker kommune. Stillingen lyses ut etter en nyorganisering av preste-tjenesten i Eiker prestegjeld og i henhold til ny tjenesteordning med prostiet som tjenestedistrikt. Inntil flesteparten av prestene i prostiet har inngått ny arbeidsavtale i henhold til ny tjenesteordning, vil praktiske konsekvenser av prostiet som tjenestedistrikt i liten grad bli virkeliggjort.

Men når nye ordninger skal iverksettes er det foreløpig planen å dele prestenes utvidede tjeneste i prostiet i to. For denne stillingens del vil det utgjøre de 3 Eikerprestegjeldene, Nedre Eiker, Mjøndalen (som utgjør Nedre Eiker kommune) og Eiker prestegjeld (som utgjør Øvre Eiker kommune).

Soknepresten i Haug vil ha Haug sokn (som omfatter Hokksund) som særskilt tjeneste- område, men også gjøre tjeneste i team med de andre prestene i prestegjeldet.

Eiker prestegjeld har 4 prester hvorav én er prost og består av 4 sokn, Haug sokn med 7.520 innbyggere (hvorav 7.230 er medlemmer av DNK), Vestfossen med 4.350 (3.714), Bakke 2.020 (1.596) og Fiskum sokn 1.140 (1.124). Haug og Vestfossen sokn vil ha hver sin sokne- prest; den tredje soknepresten vil ha Bakke og Fiskum sokn som sitt særskilte arbeidsområde. Alle 4 prestene vil samarbeide om preste-tjenesten gjennom en avtalt ansvars- og arbeidsfor- deling.

Prestegjeldet har 3 kirker og 2 kapell, i tillegg Fiskum gamle kirke som kun er i bruk om sommeren og som eies av en stiftelse. Hoved- kirken, Haug kirke, er en vakker kirke med røt- ter tilbake til middelalderen. Bakke og Fiskum kirker er begge yngre kirker med særpreg og i rimelig god stand. Det samme gjelder Bingen kapell. Vestfossen kapell er lite og i dårlig stand. Det har vært arbeidet i mange år for å reise en ny kirke i Vestfossen. Kirkeforeningen har samlet inn over 6 millioner kroner, og kommunestyret har gjort vedtak om byggestart i denne kommunestyreperioden. Fiskum gamle kirke er en middelalderkirke vakkert beliggende ved Fiskumvannet og eies av en stiftelse.

I Haug kirke er det gudstjeneste alle søn- og helligdager unntatt annendagene, i de øvrige kirker og i Vestfossen kapell annenhver søndag og på helligdagene. I Bingen kapell som ligger i Bakke sokn er det gudstjeneste én søndag i måneden og på annendagene. Dessuten holdes det noen gudstjenester i året ved tre sykehjem og aldersinstitusjoner. Fra Hokksund er det 5 km til Vestfossen kapell, 10 km til Fiskum kirke, 10 km til Bakke kirke og 20 km til Bingen kapell.

I Haug sokn er det 2 barneskoler, én ungdomsskole og én videregående skole, dessuten Eikertun alders- og sykehjem. Kirkesøkningen i prestegjeldet er varierende. I Haug sokn kan enkelte gudstjenester være godt besøkt, særlig ved familie gudstjenester, mens det er dårligere ved høymesser. Haug sokn har et godt barne- og ungdomsarbeid knyttet til 2 barnekor, Ten-Sing, og det er også speiderarbeid, og det arbeides for å inkludere og benytte dette arbeidet i enda større grad i gudstjenestene. De siste årene har det vært ca. 60 – 70 konfirmanter hvert år i soknet. I kommunen er det flere andre kirkesamfunn. Det er et godt samarbeid med disse, men det arbeides for å utvikle dette samarbeidet.

Det meste av menighetsarbeidet foregår i og rundt Haug menighetssenter. Her har korene sin virksomhet, Haug diakonat har sine månedlige fredagstreff, og her holdes det Alphakurs og menighetssamlinger. Menighets-senteret, som ligger rett ved siden av Haug kirke, pusses nå opp, og vil være meget godt redskap for videre utvikling av arbeidet i menigheten. Konfirmantundervisningen for Haug menighet holdes også her, og soknepresten vil delta i denne.

Prestekontoret for Haug har plass i 1. etasje på Haug menighetssenter. Her har også diakon, kateket/undervisningsleder, kontor og menighetssekretær kontor, og mye av arbeidet i prestegjeldet organiseres herfra. De øvrige prestene har også kontorplass her. Likeledes har kirkevergen sine kontorer på menighets-senteret.

Menigheten har behov for en sokneprest med samarbeidsevner og -vilje, evne til å engasjere og arbeide i team, og til å ta aktiv del i menighetens arbeid og liv. Personlig egnethet vil bli tillagt.

Det er ikke boplikt i tjenestebolig tillagt stillingen. Men tjenesteordningens prg 19. tilsier at presten må bo i tjenstedistriktet, som er prostiet.

Vi viser til Tjenesteordning for menighetsprester og ovennevnte opplysninger. Søkere bes relatere seg til disse. Tilsetting skjer i henhold til forskrifter om tilsetting av menighetsprest. Kvinner oppfordres til å søke.

Soknepresten deltar i beredskapsturnusen for prostiet, anslagsvis hver 10-12. uke.

Stillingen lønnes i lønnsस्पenn 51-63 i Statens lønnsregulativ. Endelig lønn fastsettes i dagene etter tilsetting ved egen prosedyre. Pensjonsinnskudd. Til lønnen kommer evt. øvrige regulativmessige godtgjøringer.

Tunsberg bispedømme gir sine medarbeidere tilbud om arbeidsveiledning (ABV).

Målformen i kommunen er bokmål. Søkere må opplyse om de behersker begge målformer. Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til sokneprest/prost tlf. 32 25 26 51 / 926 33 120 eller Tunsberg bispedømmekontor tlf. 333 54 300.

Søknad m/CV og relevante attester, vitnemål og referanser sendes Tunsberg bispedømmeråd, Postboks 1253 Trudvang, 3105 Tønsberg innen 17. oktober 2005.

Tunsberg bispedømme

Ledig stilling som sokneprest i Drammen prosti med særskilt arbeidsområde/ tjenstedet Bragernes sokn.

Bragernes sokn ligger i Drammen og utgjør den nordøstlige del av byen. Det bor rundt 10.000 mennesker i soknet, hvorav ca. 7.500 er kirkemedlemmer.

Bragernes sokn er en mangfoldig og aktiv storbymenighet. Den betjenes ved siden av sokneprest av kapellan, diakon, tre kantorer, kirketjener og dåpsmedarbeider.

I henhold til ny tjenesteordning inngår også presten i staben som menighetsprest. Det legges vekt på et nært samarbeid i stab, mellom stab og menighetsråd, fellestråd, andre menig-

heter, kommunen og øvrige samarbeidspartnere.

Bragernes kirke fungerer som byens hovedkirke og har også en sentral plass i bispedømmet.

Den er oppført i nygotisk stil fra 1871 og rommer i underkant av 1000 mennesker. Her foregår et rikt gudstjeneste- og musikkliv. Bragernes kirke er sentral i byens kulturliv og er ett av byens viktigste konsert- og kulturlokaler. Den ligger nær byens pulserende liv og boligområder.

Det er pr i dag også gudstjenester hver 1. og 3. søndag i måneden i Landfalløya kapell, som er et utvidet og vigslet bedehuskapell med egen stiftelse på grensen mot nabosoknet.

Nedenfor kirken ligger Bragernes menighetshus, fra 1972 med store og rommelige lokaler, og kontorer for menighetens ansatte. Etter omlegging innen fellestrådsområdet har menighetene i Drammen prosti en sentral administrasjon i sentrum av byen med bl.a. kirkebokføring, sentralbordtjeneste og konsulenter for menighetene.

Bebyggelsen i soknet er for en stor del preget av villastrøk helt ned i sentrum rundt kirken, men også noen rekkehus og blokker. En rekke nye leiligheter er under oppføring i Bragernes sentrum. Menigheten har derfor både småbarnsfamilier og et stort innslag av eldre. Det er stor demografisk spennvidde i alders- og ressursfordeling. Drammen er den by nest etter Oslo med flest flerkulturelle innbyggere. Dette preger i større grad andre bydeler, men også Bragernes sokn.

Det ligger to barneskoler og en ungdomsskole, samt to pleie- og omsorgssentra i soknet. Det er god og regelmessig kontakt med skolene og jevnlig andakter ved institusjonene etter oppsatt turnus.

Bragernes menighet preges av et omfattende og variert menighetsarbeid med særlig tyngdepunkt i det rike gudstjeneste- og musikklivet. Gudstjenestelivet preges av variasjon og målrettet planlegging, og med god oppslutning i menigheten. En av flere utfordringer er å involvere flere barn, unge og deres familier i gudstjenestene.

Korvirksomheten er en av de største i Norge med til sammen 2-300 barn, unge og voksne som ukentlig deltar på øvelser. Ett, flere eller

deler av korene deltar ved langt de fleste gudstjenester gjennom året. Menighetens ukentlige knøtteklubb for 0-3 åringer med følge under ledelse av diakonen er et populært lavterskeltilbud. Det er også opparbeidet et meget godt Kirke/skole-arbeid blant 1.-3.klassene ved skolene i SFO-tiden og det arbeides for å utvide tilbudet. Konfirmantarbeidet har funnet en formålstjenlig form, med god oppslutning fra år til år. Oppfølgingsarbeidet blant forårskonfirmanter er i sin spede begynnelse. Med utgangspunkt i det som skjer er videreutvikling av barne- og ungdomsarbeidet et prioritert satsningsområde for menighetsrådet.

Diakoniet har stolte tradisjoner i menigheten, hvor menighetens eldrester og eldreboliger fremdeles har en sentral plass.

Soknepresten spiller en nøkkelrolle

- i samspillet mellom menighetsråd og stab og i utviklingen av menighetens plan- og strategiarbeid

- i stabens ønske om å videreutvikle det tverrfaglige arbeidet

- i kontakten mellom menigheten og de andre aktørene i byens øvrige kirke og kulturliv, bredt og økumenisk forstått

Da en vesentlig del av sokneprestens tjeneste vil være å lede videreføringen og videreutviklingen av menighetens rike og varierte gudstjenesteliv, er kjennskap til og interesse for liturgiske spørsmål viktig.

Det daglige arbeid preges av høyt tempo og utfordringer.

Evne og vilje til å inspirere, være inkluderende og samlende er egenskaper som vil bli vektlagt i vurderingen av egnethet.

Soknepresten deltar i beredskapsturnusen for prostiet, anslagsvis 2-3 uker pr. semester.

Stillingen er tilpasset den nye tjenesteordning for prester. Inntil flesteparten av prestene i prostiet har inngått ny arbeidsavtale i henhold til ny tjenesteordning, vil praktiske konsekvenser av prostiet som tjenestedistrikt i liten grad bli virkeliggjort.

Tilsetting skjer i henhold til forskrifter om tilsetting av menighetsprest. Stillingen lønnes i lønns penn 51-63 i statens lønnsregulativ. Endelig lønn avgjøres etter tilsetting ved egen prosedyre. Pensjonsinnskudd. Til lønnen kommer evt. øvrige regulativmessige godt-

gjøringer. Skyssgodtgjørelse etter kjørebok.

Tunsberg bispedømme gir sine medarbeidere tilbud om arbeidsveiledning (ABV). Kvinner oppfordres til å søke.

Det er boplikt til stillingen i nyinnkjøpt tjenestebolig i Tord Pedersensgt. 7a. Eiendommen har en skjermet beliggenhet, barnevennlig med kort vei til skole, barnehage og fri-luftsarealer. Solrik pent opparbeidet tomt. Boligen er oppført i 1928, men er pusset opp flere ganger og framstår nå som en attraktiv bolig. Boligen inneholder: 1.etg.: entre, sep. wc, kjøkken, stue med utgang til terrasse/hage, soverom/kontor. 2.etg.: stort bad, sep.wc, 2 store soverom samt loftstue. Utgang til balkong. Kjeller: gang, vaskerom, dusjbad, stor kjellerstue.

For bruk av bolig svares husleie etter fradragregulativets bestemmelser. Den som tilsettes må rette seg etter de regler som til enhver tid gjelder for tjenesteboliger.

Målformen i kommunen er bokmål. Søkere må opplyse om de behersker begge målformer.

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til fungerende sokneprest Dag Magnus Havgar (tlf. 32218240/mob. 41929408), leder i menighetsrådet Kaye Westeng (tlf. 32835248) og prost Astrid Bjellebø Bayegan (tlf. 32218242/mob. 90929047). Evt Tunsberg bispedømme-kontor, (tlf. 33354300)

Søknad med CV, vitnemål, relevante attester og referanser sendes Tunsberg bispedømme-råd, Postboks 1253 Trudvang, 3105 Tønsberg og må være kommet inn *senest 17. oktober 2005*.

Sør-Hålogaland bispedømme

Ledig stilling som sokneprest i Sør-Helgeland prosti med tjenestested Velfjord og Tosen sokn.

Det er vedtatt nye tjenesteordninger og den implementering av disse som nå er i gang, kan medføre justeringer av arbeidsområde og tjenestedistrikt.

Velfjord og Tosen sokn utgjør sammen med Brønnøy sokn Brønnøy kirkelige fellelråds-

område. Dette område faller sammen med Brønnøy kommune. Kommunen har ca 7500 innbyggere. Om lag 900 av disse bor i Velfjord og Tosen. Bosetting i soknet er til dels spredt, men ligger i hovedsak langs RV 76 fra Tosbotn i øst til Gásheia i vest. Tidligere var Velfjord egen kommune. Etter kommunesammenslåing ble Tosen kapelldistrikt som opprinnelig var en del av Bindal prestegjeld lagt til Velfjord prestegjeld, likeså ble Hongsetgrenda som var del av Sømna prestegjeld lagt til Velfjord. Geografiske og historiske forhold gjør at soknet har en ganske tydelig lokal identitet.

Naturen er utrolig variert og vakker med kort avstand mellom de ulike terrengtyper. Fjell og skog, fjord og fiskerike vassdrag innbyr til allsidig friluftaktivitet. Det lokale idrettslaget driver meget aktivt sommer og vinter og har god oppslutning blant barn og unge. Ellers er det flere lag og foreninger av forskjellig slag i soknet.

En del arbeidsplasser er knyttet til landbruk. Et stort kalkbrudd har betydelige ringvirkninger for næringsliv og bosetting. En del er sysselsatt i trevare- og snekkerbedrift, i handel samt i helse- og skolesektor. Flere dagpendler til Brønnøysund hvor det er et ganske variert næringsliv og hvor Brønnøysundsregistrene er en av de betydeligste arbeidsgivere.

Det ligger to skoler i soknet, Øverbygda barneskole og Hilstad barne- og ungdomsskole. Arbeidet med å bygge ny ungdomsskole pågår. Ved Hilstad skole ligger Klokkegården barnehage som holder til i et nytt og moderne barnehagebygg. Samfunnshuset Gimle som ligger i umiddelbar nærhet til skolen har gymnastikksal og svømmebasseng. Her ligger og idrettsplassen som snart får kunstgress-dekke. Ungdom i videregående skole kan pendle til Brønnøysund. (Fra Hommelstø 35 km).

Det er 8 kirkegårder og to kirker i soknet. Velfjord kirke i Nøstvik ca 1 km fra Hommelstø sentrum er hovedkirke. Kirken er en laftet korskirke, reist i 1674 og er nord-Norges eldste trekirke. Den er i god stand og rommer drøyt 300 personer. Tosen kapell på Lande ligger ved Tosenfjorden 25 km fra Hommelstø sentrum. Kapellet rommer ca. 80 personer. I tillegg holdes det gudstjenester i Tosbotn skole (nedlagt som skole).

Gudstjenestedeltagelse er varierende. Det er god oppslutning om dåp og konfirmasjon. Antall begravelser i året ca 20, antall dåp ca 10, antall konfirmanter ca 10. Konfirmasjonsundervisningen har foregått i Velfjord kirke i skoletid. Menigheten har årlig invitert 5-åringene til miniskole og har hatt et lite bibelkurs for 5. klassingene. Samarbeidsforhold til skolene er godt.

Det er et aldershem i soknet hvor prest og organist holder andakt annen hver uke.

Det er misjonsforening for NMS i Hommelstø.

Soknet betjenes av sokneprest, organist i 50% stilling og kirketjener 50% stilling. Kirkegårdsarbeid utføres som tjenesteavtale med "Grønn sektor". Kirkeverge felles med Brønnøy sokn. Organisten er med på å drive barnekor, og samarbeider med blandakor i bygda.

Soknepresten i Velfjord vil i tillegg til kontor i tjenesteboligen disponere eget kontor i kontorbygget for de kirkelige ansatte i Brønnøysund. Det legges til rette for et nært stabs-samarbeide med staben i Brønnøysund. Det er 7 prester i 100% stilling i prostiet. Herav 50% stilling som vikarprest. Brønnøysund er prostese. Soknepresten i Velfjord vil få en god del arbeidsoppgaver i Brønnøy menighet. Det er gode samarbeidsforhold mellom de kirkelige ansatte og de kirkelig tillitsvalgte. Det er også et godt forhold mellom kirken og kommunens administrative og politiske ledelse.

Tjenestebolig med boplikt ligger i Hommelstø med kort avstand til skole og idrettsbanen samt skianlegg med lysløype, hopp- og brettbakke. Boligen som er bygget i 1885 skal pusses noe opp før innflytting. Bygningen er tidligere restaurert og modernisert og i generelt god stand. Grunnflate ca 160 m². Første etg.: tre stuer, kjøkkeninngang med vaskerom, moderne kjøkken, bad, kontor (med egen inngang). Altan. 2. etg.: fire soverom, bad, god bodplass og romslig hall. Kjeller med to rom. For øvrig er det dobbel garasje og stor gårdsplass. Tomten er delvis naturtomt, men med stor opparbeidet hage.

Målform i kirke og skole er bokmål.

Vi vil vektlegge personlig egnethet til stillingen.

Kvinner oppfordres til å søke.

Stillingen lønnes etter Statens regulativ og er

plassert i lønnspenget l.tr. 51-63.. I tillegg kommer særlige regulativmessige godtgjøringer.

Skyssgodtgjørelse utbetales etter Statens regulativ. Pensjonsinnskudd i Statens Pensjonskasse.

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til prosten i Sør-Helgeland på tlf. 75 02 24 88, eller ved å ringe Sør-Hålogaland bispedømmekontor – 75 54 85 50.

Søknad med CV, referanser, bekreftede vitnemål og attester sendes Sør-Hålogaland Bispedømmeråd , Tolder Holmers vei 11, 8003 Bodø innen 29.09.05.

Se også www.norsk.lysningsblad.no, Aetats nettsider samt www.kirken.no/sor-haalogaland.

31779-3 - 4
DET TEOLOGISKE MENIGHETSFAI
BIBLIOTEKET
PB 5144 MAJORSTUEN
0302 OSLO

Menighets- & kulturstet

Luthersk kirketidende
MF T1 LU
2005 Årg. 140 N 1

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av
Halvor Nordhaug, rektor Vidar L. Haanes, sokneprest Jan Otto Myrnesen og
instituttprest Berit Okkenhaug. «Fra bokfronten» redigeres av kapellan
Morten Erik Stensberg. e-post: tangenmenighet@sensewave.com

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, c/o Tor Arne Berntsen,
Briggen befalsmesse, Pb 80 Haakonsværn, 5886 Bergen
Red. sekr.: Cand.theol. Tor Arne Berntsen
Tlf. 917 32 847
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk, og kan sendes
til ovenstående e-post adresse, eller evt. pr. post til redaksjonen.

ABONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/ Bjørg Gjelsvik,
Bok & Media AS Grensen 15 0159 OSLO.
Tlf. 22 00 87 70. Fax. 22 00 87 71.
e-post: bjorg.gjelsvik@bokogmedia.no

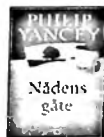
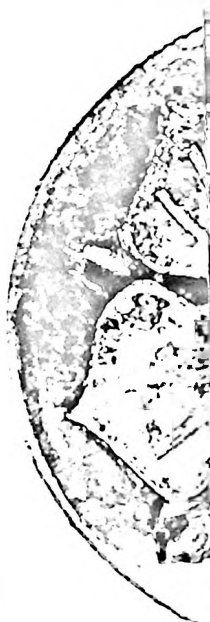
Pris kr. 490,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 550,- pr. år.
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 6 annonsemøduler i LK:

- 1/2 kvartside (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 375,- +moms
2. Kwartside (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 615,- +moms
3. Halvside (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 1090,- +moms
4. Halvside (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 1090,- +moms
5. 3/4 side (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 1700,- +moms
6. Helside (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 1940,- +moms

ISSN 0332-5431

Nytt opplag!

Philip Yancey **NÅDENS GÅTE**

Bestselgeren blant Philip Yanceys bøker

– nå som billigbok. Kr. 98

Aktuelt fra Luther Forlag

Luther Forlag

Besøk oss på: www.lutherforlag.no